Тыднёвік Магілёўскі

№ 15 (56) 15 красавіка 1999 г. Кошт свабодны

СПРОБА РАЗВАГІ НА АКТУАЛЬНУЮ ТЭМУ

(Працяг тэмы на 3-й стар.)

У VIII-XII ст. Касова зьяўлялася цэнтральнай часткай дзяржавы Рашка. Затым увайшло ў склад каралеўства Сэрбія. Потым апынулася ў складзе Асманскае Імпэрыі. У 1913 годзе згодна лёнданскае мірнае дамовы тэрыторыя Касова была падзеленая паміж Чарнагорыяй і Сэрбіяй, а з 1918 году Касова – у складзе каралеўства сэрбаў, харватаў і славэнцаў. У 1929 г. – у складзе Югаславіі, у 1945-1963 гг. – аўтаномная вобласьць Касова й Мэтохія, у 1963-1969 гг. – аўтаномны край Касова й Мэтохія, у 1969-1974 гг. – аўтаномны край Касова. У часе распаду сацыялістычнае Югаславіі Касова засталося ў складзе Сэрбіі.

Гістарычная даведка
Алеся ДАЙНЕКІ

...Затое актывізаваліся праваахоўныя структуры

Міліцыя і пракуратура актывізавалі апошнім часам перасьлед травеньскіх выбарчых актывістаў. Гэта няцяжка зрабіць, бо ўся кампанія праводзіцца адкрыта і афіцыйна. Склад усіх камісіяў, выбарчых штабоў вядомы. Пляны паэтапнай работы заснаваныя на законе й таму не хаваюцца ад грамадзтва. Наадварот: усё мае адметнасьць, разьлічаную на адкрытасьць, паколькі Вярхоўны Савет 13-га скліканьня і Цэнтравыбаркам Віктара Ганчара ўпэўненыя ў легітымнасьці сваіх дзеяньняў.

У абласных цэнтрах і шэрагу раённых адбыліся выклікі ў пракуратуру мясцовых актывістаў кампаніі па выбарах прэзыдэнта. Іх палохаюць магчымасьцю прыцягненьня да крымінальнай адказнасьці нібыта за ўдзел у «змове для захопу ўлады». Як гэтае абвінавачваньне спалучаецца з адкрытай выбарчай працай – пакуль «адпаведнымі органамі» не патлумачана.

Яшчэ адна навіна на выбарчым фронце – гэта выклік для «тлумачальных гутарак» падпісантаў Заявы шэрагу грамадзкіх арганізацыяў краіны адносна нядаўніх выбараў у мясцовыя саветы. У Заяве, надрукаванай у газэце «Народная Воля», праваахоўныя структуры ўгледзелі заклік да байкоту выбараў, які нібыта ўтрымваўся ў гэтым звароце дэмакратаў да грамадзтва. Цяпер пракуроры апытваюць падпісантаў аб тым ці праўда, што пад гэтым дакумэнтам стаяць іхныя подпісы. Што пасьледуе за гэтым прызнаньнем альбо адмовай ад яго – пакуль невядома.

Уласная інфармацыя

ПРЭЗЫДЭНЦКІЯ ВЫБАРЫ. ПАЎЗА

Мала хто памятае, з чаго пачалося

У прэзыдэнцкай выбарчай кампаніі зараз паўза. Яна выкліканая тым, што распачаты, у адпаведнасьці з законам, парадак непасрэднай перадвыбарчай кампаніі весьці няма каму: Міхаіл Чыгір за кратамі, Зянон Пазьняк за мяжой. Працуюць іх давераныя асобы і штабы, але іхны ўплыў на людзей нельга раўняць з тым, які маюць прамыя кантакты з выбаршчыкамі саміх кандыдатаў. Да таго-ж улада мэтадычна і ўсё больш рашуча вынішчае зь сьвядомасьці людзей самую ідэю сёлетніх выбараў, якія ўпарта кваліфікуе як незаконныя, неканстытуцыйныя.

Ці так гэта? Наогул, адкуль узьнікла самое паняцьце «двух» беларускіх Канстытуцыяў? Пра што гаворка, за што людзей кідаюць за краты, звальняюць з працы, штрафуюць?

Магілёўскі Праваабарончы цэнтар днямі распаўсюдзіў на гэтую тэму свой прэс-рэліз. «ТМ» скарыстаў у публікацыі, што падаецца ніжэй, асноўныя моманты з гэтага дакумэнта.

Канстытуцыя Рэспублікі Беларусь была прынятая Вярхоўным Саветам 15 сакавіка 1994 года. На гэтай Канстытуцыі прынесіў прысягу прэзыдэнта Аляксандар Лукашэнка. Пазьней ён неаднойчы зазначаў, што гэты Асноўны дакумэнт краіны прадастаўляе прэзыдэнту «царскія паўнамоцтвы». Аднак хутка яму стала цесна ў гэтых паўнамоцтвах. Працэдура ўнясеньня зьменаў у Асноўны закон праз парлямэнт (у нас – Вярхоўны Савет) ва ўсіх краінах складаная і доўгая па часе. Таму ў паслужлівым прэзыдэнцкім атачэньні нарадзілася думка ўнесьці ў Канстытуцыю папраўкі непасрэдна – праз рэфэрэндум. Пасьля працяглай, цяжкай, у некаторых эпізодах несумленнай і цынічнай палітычнай барацьбы з боку Адміністрацыі і дэпутатаў ВС, прыхільных прэзыдэнту, рэфэрэндум быў прызначаны. Аднак Канстытуцыйны Суд тады-ж прыняў пастанову, згодна якой вынікі народнага апытаньня могуць мець толькі дарадчы характар (узгадаем, што рашэньні Канстытуцыйнага Суда канчатковыя й абавязковыя, абскарджваньню й адмене не падлягаюць). Аднак прэзыдэнт выдаў Указ аб абавязковым характары рэфэрэндума. Пазьней сваім распараджэньнем, што недапушчальна па Канстытуцыі, вызваліў з пасады старшыні Цэнтравыбаркама Віктара Ганчара, які адкрыта папярэдзіў, што не зацьвердзіць вынікі рэфэрэндума, бо ён праводзіцца ўладай з шматлікімі парушэньнямі заканадаўства. Мелася на ўвазе група пытаньняў: сродкі на рэфэрэндум, агітацыя на БТ, друкаваньне бюлетэняў і г.д.

Пасьля звальненьня старшыні ўсё было гатова для перамогі. Сюды дадаліся такія «дробязі» як датэрміновае галасаваньне, якое пачалося да таго, пакуль на выбарчыя ўчасткі былі дастаўленыя тэксты паправак у Канстытуцыю (цікава, за што людзі, а такіх было 25 адсоткаў ад усіх выбаршчыкаў, галасавалі?). Бюлютэні для апытаньня былі надрукаваныя не Цэнтравыбаркамам, а Упраўленьнем справамі адміністрацыі прэзыдэнта. Яно-ж іх дастаўляла ў выбарчыя акругі. Мясцовыя камісіі па рэфэрэндуму былі ўтвораныя не за месяц, як патрабуе закон, а за тыдзень. Яны былі зацьверджаныя не Саветамі, як зноў-жа патрабуе закон, а выканаўчай уладай. Колькі было бюлютэняў, хто і як іх падлічваў, як яны запаўняліся – усё гэта невядома па сённяшні дзень. Вядомы вынік, якога дамагаўся прэзыдэнт: папраўкі народ ухваліў...

Гэтыя папраўкі, дарэчы, унесеныя ў Канстытуцыю не Пастановай Вярхоўнага Савета, як таго патрабуе Канстытуцыя, а Указам прэзыдэнта, рэзка нахілілі дзяржаўны карабель у бок дыктатуры. На падставе «новай» Канстытуцыі быў падоўжаны на 2 гады тэрмін знаходжаньня на пасадзе прэзыдэнта. Яго выбіралі, як памятаеце, на 5 гадоў. Такі-ж тэрмін пазначаны і ў дапоўненай Канстытуцыі. Аднак Лукашэнка пачаў лічыць свой тэрмін нанова, закрэсліўшы папярэднія 2 гады. За кропку адліку тэрміна быў узяты дзень увядзеньня ў дзеяньне «удакладненай» Канстытуцыі – такім чынам тэрмін аўтаматычна павялічыўся на 2 гады, гэта значыць падвысіўся да 7 гадоў.

Такое новаўвядзеньне ніхто з цывілізаваных краінаў не прызнаў. Эўрапарлямэнт, Эўрапейскі саюз, Рада Эўропы працягваюць лічыць легітымнай Канстытуцыю 1994 года. Адзіная Расея прызнае нашую рэфэрэндумную Канстытуцыю.

Расея, узгадаем, праз дзяржаўна-палітычны начны дэсант у складзе Селязьнёва, Строева і Чарнамырдзіна выратавала Лукашэнку ад імпічмэнту, да падрыхтоўкі якога на законнай падставе прыступіў тады-ж Канстытуцыйны Суд. Пад націскам Масквы і Адміністрацыі прэзыдэнта старшыня Суда Ціхіня «здаўся» на міласьць пераможцы. Хутка ў знак удзячнасьці, відаць, ён быў вызвалены ад пасады (зразумела, незаконна).

Легітымны Вярхоўны Савет (у адносна невялікай колькасьці дэпутатаў, якія засталіся верныя Канстытуцыі 1994 г.) сёлета прызначыў у адпаведнасьці з Канстытуцыяй выбары прэзыдэнта на 16 траўня. Іх ачольвае законны старшыня Цэнтральнай выбарчай камісіі Віктар Ганчар. Дзеяньні камісіі прызнаюцца Эўрапарлямэнтам і місіяй АБСЭ, дыпляматычнымі прадстаўніцтвамі практычна ўсіх краінаў (акрамя, зразумела, усё той-жа Расеі). Пра гэта сьведчаць іхныя афіцыйныя заявы.

Паводле прэс-рэліза магілёўскага Праваабарончага Цэнтру

Хто возьмецца адэкватна адказаць на новую сытуацыю

Старшыня абласной філіі Беларускага Народнага Фронта Анатоль Фёдараў днямі знаходзіўся ў Варшаве, дзе сустрэўся з кандыдатам у прэзыдэнты Зянонам Пазьняком. А дома яго чакала позва да сьледчага Цэнтральнага райаддзела міліцыі. Як вядома, у адсутнасьць спадара А.Фёдарава офіс мясцовай управы БНФ наведвалі, дарэчы, трэці раз за апошні месяц супрацоўнікі «адпаведных органаў». Гутарка ў міліцыі пакуль завяршылася мірна, але сьледчы, які выконвае «мерапрыемствы ў сувязі з распачатай ў Менску крымінальнай справай Віктара Ганчара», папярэдзіў, што выклікі сп. Фёдарава як кіраўніка ўплывовай палітычнай структуры, якая актыўна спрычынілася да арганізацыі прэзыдэнцкіх выбараў, могуць быць працягнутымі.

Тым часам нашаму карэспандэнту сп. Фёдараў паведаміў, што ягоная варшаўская паездка мела на мэце кансультацыю зь Зянонам Пазьняком менавіта на выбарчую тэму. Справа ў тым, што Фронт цяпер раздумвае аб маральным баку травеньскіх выбараў у сувязі з тым, што другі рэальны прэтэндэнт на прэзыдэнцкую пасаду – Міхаіл Чыгір арыштаваны і будзе ўтрымвацца за кратамі як меней да ліпеня (калі выбары мусяць ужо адбыцца). Ці прыстойна ў такіх варунках праводзіць іх наогул? Ці не аслабіць самую выбарчую арганізацыйную і прапагандысцкую работу магчымы адыход ад яе (з той-жа прычыны) паплечнікаў закратаванага кандыдата? Як паставяцца эўрапейскія палітычныя і дзяржаўныя структуры да згубы ў такім разе самой мажлівасьці цывілізаванага вырашэньня беларускага «канстытуцыйнага тупіку», якую прадастаўлялі выбары?..

Пытаньняў – няпростых пытаньняў – нямала. Пакуль рана казаць, якое-ж рашэньне будзе ўрэшце прынятае беларускай апазыцыяй. Зараз ідуць міжпартыйныя кансультацыі на гэты конт. Выбарчы вэктар застаецца на гэты час прыярытэтным... А значыць і візыта мясцовага фронтаўскага лідэра да сьледчага сапраўды ня стане (хоць і варта пастукаць па дрэву) апошняй.

Уласная Інфармацыя

Памяць: Імгненьні й Час

З фотаархіва © «ТМ»

Магілёў. 26 красавіка 1997 года. Жалобнае шэсьце да памятнага Крыжа, усталяванага ў гонар загінуўшых па Чарнобыльскай аварыі.

Сельскі беларускі краявід пасьля катастрофы. У многіх месцах — і па сёньня...

КРОНІКА ТЫДНЯ Ў ПАДЗЕЯХ І ФАКТАХ

Дошкі аб'яваў, рэклямныя шчыты і нават пад'езды дамоў у тых выбарчых акругаў, якія не далі «вынікаў» падчас мясцовых выбараў, заклееныя гэтымі днямі запрашэньнямі прагаласаваць ... на два дні раней тэрміну, вызначанага законам. Такое рашэньне прыняў Цэнтравыбаркам. Яго можна зразумець. У нядзелю, калі другі тур выбараў мусіў адбыцца па закону, будзе вельмі відавочна, што галасуючых на выбарчых участках няма – людзі засумавалі па сваіх палетках і іх не ўтрымаць. Па-другое, засталіся нейкія там «недабраныя» па 3–5 дэпутатаў – няма чаго цырымоніцца з законам. А «нефармальным падыходам» да закону яшчэ й эканомяцца дзяржаўныя сродкі. Зараз яны патрэбныя на сяўбу, а не на розныя там «волевыяўленьні», вынік якіх несумненна вядомы – каму трэба! – наперад.

Круглянскі райвыканкам падвёў вынікі працы са зваротамі і скаргамі грамадзянаў. За першы квартал года ў адміністрацыю раёна зьвярталіся 122 чалавекі. Кожны чацьверты зь іх прасіў райвыканкам аб непасрэднай грашовай дапамозе.

За першы тыдзень красавіка шклоўская міліцыя зарэгістравала 17 бытавых злачынстваў. Усе яны – крадзяжы. Попытам у дробных злачынцаў карысталася ўсё: ад ровара, прыхіленага на хвіліну да паркана, харчовых прыпасаў, пакінутых у лядоўні пры зачыненай хаце да тэлефоннага апарату ў канторы падчас абедзенага перапынку і раптоўна зьнікшага з гаспадарчага двара трактарнага прычэпу.

У большасьці раёнаў пачалася перадача вясковых фэльчарска-акушэрскіх пунктаў з падведамаснасьці сельсаветаў – раённым бальніцам, а вясковых дзіцячых садкоў – райаддзелу адукацыі. Якім бы ні было тлумачэньне (яно зводзіцца да эканамічных прычынаў), акцыя азначае толькі адно: улада паступова і настойліва ўсё прыбірае да сваіх рук.

Чавускі масласыраробчы завод абвесьціў фінансовыя вынікі папярэдняга года. Самай стратнай аказалася вытворчасьць масла. Не даюць прыбыткаў сьмятана, тварог і малако. Выратавальнымі сталіся толькі вытворчасьці па вырабу казэіну, йогурту і глазураваных сыркоў.

Нават паводка не перашкодзіла 20 жыхарам двух маленькіх вёсачак на беразе Віхры зьдзейсьніць «грамадзянскі абавязак». Адрэзаных вадой ад Лютнянскага сельсавета жыхароў выратаваў тутэйшы 78-мі гадовы знаўца ракі (гэта асабліва падкрэсьліла мясцовая газэта). Ён даставіў на сваёй лодцы сябраў выбарчай камісіі на другі бераг і адвёз іх, пасьля абыходу з выбарчай скрыняй жыхароў, назад. Шкада толькі, што выбары па сельсавету вынікаў не далі, бо ніводзін з двух кандыдатаў патрэбных галасоў не набраў.

На намесьнікаў старшыняў калгасаў па інфармацыйнай рабоце – такая штатная (!) пасада ўведзеная ў калектыўных гаспадарках нядаўна – зараз ускладаецца задача «агітацыйна-прапагандысцкага забесьпячэньня» распачатай пасяўной кампаніі. Іх натхнёнае слова заклікана замяніць недахоп насеньня, угнаеньняў, запчастак і паліва.

Інфармацыйная служба «ТМ»

КРОНІКА ТЫДНЯ Ў ПАДЗЕЯХ І ФАКТАХ

КРЫЧАЎСКІЯ ВЕСТКІ

Хто сапраўдны аўтар «народнага» настрою?

Усё гэта пачалося, калі я ды мая сястра пачалі зьбіраць подпісы за рэгістрацыю кандыдатам у прэзыдэнты нашай краіны Міхаіла Чыгіра. Нашыя суседзі, у асноўным пажылыя людзі, адмоўна паставіліся да нашай дзейнасьці. Наслухаўшыся хлусьні, якая стала звычайнай зьявай у дзяржаўных сродках масавай інфармацыі, яны пачалі называць збор подпісаў злачынным. Некаторыя пайшлі далей. Яны пісалі ўлёткі і разьвешвалі іх на відных месцах. Вось поўны тэкст адной зь іх (цытуем на мове арыгіналу): «Людзи! Будте верны нашему А.Г. Лукашенко. Не идите на обман который делает Светик Людмила. Это семья БНФ и она ходит подписи собирает за БНФ Чигира который наш враг, как и эта семья, которым нет места в Кричеве. Смотрите сколько эти бандеры похители наших денег. Этим бандерам место за решеткой вместе со Светиками».

Па горадзе ўзмоцнена распаўсюджваліся чуткі аб вялікіх далярах, якія мы атрымалі за збор подпісаў, аб тым, что нас ужо ледзь не пасадзілі за краты. Нашая сям'я такім чынам паспытала «смак» сталінскіх часоў, калі ўладутрымаючыя з дапамогай татальнай прапаганды, рукамі простых людзей зьнішчалі ўсіх, хто думаў інакш.

Перабоі зь белым хлебам

Ужо два тыдні ў Крычаве назіраюцца перабоі зь белым хлебам. Гэтую сытуацыю прадаўцы ў крамах тлумачаць адсутнасьцю мукі на мясцовым хлебазаводзе. Але-ж прыватныя пекары знаходзяць неабходную сыравіну, пякуць хлеб і маюць прыбытак.

Крычаў так і застаўся безь мясцовага тэлебачаньня

У сакавіку мінулага году прыватнае прадпрыемства «Чістар» занялося ў нас стварэньнем мясцовай тэлеэфірнай сеткі. Згода на гэта была атрыманая ад усіх інстанцыяў. Прадпрыемства заключыла зь іншымі партнэрамі дамовы, скарыстала грошы на праект, набыло адпаведнае абсталяваньне.

Але адкрыцьця свайго тэлебачаньня не атрымалася. Яго забараніла намесьніца старшыні райвыканкама, яна-ж сакратар гаркама КПБ Зінаіда Скачкова. Яна дамаглася таго, што міністэрства сувязі анулявала сваю ліцэнзію прадпрыемству «Чістар». У спрэчцы з ідэйнай начальніцай не дапамаглі ніякія аргумэнты. Яе ня ўразіла нават тое, што ўжо быў сабраны працоўны калектыў, які цяпер давядзецца выстаўляць на вуліцу. Галоўным для яе засталося тое, што «непадначаленае» тэлебачаньне ўяўляе сабой пэўную небясьпеку для ўлады.

Чарговая ахвяра

Днямі адміністратыўная камісія райвыканкаму вынесла пакараньне навучэнке ПТВ Сьвятлане Жэрабілавай па артыкулу 167 адміністратыўнага кодэксу. Яе працу па збору подпісаў за М.Чыгіра камісія ацаніла ў адзін мінімальны заробак. Разгляд справы доўжыўся амаль гадзіну. Сябры камісіі ня столькі высьвятлялі акалічнасьці «парушэньня», колькі «выхоўвалі» дзяўчыну. Яе абражалі тым, што яна прадалася Захаду, што хутка ёй застанецца толькі адно выйсьце: прасіць палітычнага прытулку ў Польшчы ці Нямеччыне... Дзяўчына выйшла з паседжаньня камісіі яшчэ больш упэўненая ў тым, што краіне патрэбныя дэмакратычныя, цывілізаваныя перамены.

Лявон СЬВЕЦІК, грамадзкі карэспандэнт «ТМ»

СПРОБА РАЗВАГІ НА АКТУАЛЬНУЮ ТЭМУ

...Не заўсёды бачная падмена

Магчыма, мы адзіная газэта, якая пакуль не сказала ніводнага слова пра ваенны канфлікт на Балканах. Паўтараць афіцыйную расейска-беларускую прапаганду на гэты конт сорамна. Глядзець на вайну вачыма натаўскіх кіраўнікоў не дазваляе недасьведчанасьць, якая ёсьць вынікам нашай «традыцыйна-савецкай» няпоўнай альбо скажонай інфармаванасьці. Альбанцы нашага спачуваньня не пачуюць. Сэрбы не зрэагуюць на нашае абурэньне.

Але тры тыдні ваенных і дыпляматычных дзеяньняў (NATO супраць рэжыму Мілошавіча, Сэрбіі супраць касоўскіх альбанцаў, Арміі вызваленьня правінцыі супраць паліцыі і арміі цэнтральнага ўрада, выступы дзяржаўных кіраўнікоў і прадстаўнікоў палітычных колаў «саюзнай» расейска-беларускай дзяржавы выключна на мілошавіцкім баку), вынікам якіх стаўся зыход цэлага народу зь зямлі, што была для іх родным домам некалькі стагодзьдзяў – усё гэта прымушае задумвацца і фармуляваць свае адносіны да праблемы... Сёньня нікто ні пра што ў людзей не пытаецца. Заўтра, магчыма, ад кожнага з нас, калі будзем разам, будзе залежыць усё, што адбываецца навокал...

Першае, што выразна разумееш, – чалавецтва не знайшло пакуль адказу на этнічна-дзяржаўныя абвастрэньні. Вугалёк вайны тлее да часу ў самой процілегласьці міжнародных дамоўленасьцяў і законаў на гэты конт. З аднаго боку: нацыя мае права на самавызначэньне. З другога – гэтае сьвятое права закрэсьліваецца забаронай на сэпаратызм. З гісторыі можна ўспомніць толькі адзінкавыя выпадкі неваеннага вырашэньня «нацыянальных развод».

Зразумела, гэта ня ёсьць апраўданьнем ваеннай мэтоды. Гэта канстатацыя, якая сьведчыць, што да адказнага і вынікова аналізу найвастрэйшай праблемы цывілізаванае чалавецтва (у асобе міжнародных арганізацыяў і спалучаньняў) пакуль не прыступала. Няма калі, толькі пасьпявай стрымваць ваенныя канфлікты на ўскрайках, а тое і ў цэнтры імпэрыяў і саюзаў, якія распадаюцца. Распадаюцца зусім не таму, што зламысны Захад, вераломныя ЗША і агрэсыўнае NATO, а тым больш нейкі сусьветны ценявы ўрад «развальваюць і падточваюць» гэтыя імпэрыі і афарбаваныя пад іх саюзы. Яны развальваюцца аб'ектыўна. Ня могуць не развальвацца, бо створаныя закуліснымі пагадненьнямі, прапагандысцкімі хітрыкамі, а часьцей – прамым захопам суседніх тэрыторыяў і адлаведна – іхных народаў.

Касоўская правінцыя ў Сэрбіі – іншы прыклад: альбанцаў у свой час сюды пусьцілі. Аднак іх таксама зь цягам часу пачалі «завоёўваць», зацiскаючы культуру і самакіраваньне, звальваючы на іх усе недарэчнасьці эканамічнага і палітычнага курса, у прыватнасьці, «пакрыўджанага» распадам Югаславіі камуніста-імпэрца Слабадана Мілошавіча. Пачалося ўсё з адмены напачатку дзевяностых гадоў для Касова статута аўтаномнага краю. Сюды прышлі сэрбская паліцыя, а пазьней і матарызаваныя войскі. Альбанцы адказалі народным супрацівам, стварыўшы Армію вызваленьня. Захад, які, дарэчы, не падтрымвае альбанскія намеры аб поўнай незалежнасьці, а настойвае толькі на вяртаньні аўтаноміі, перабраў, здаецца (між іншым, без канструктыўнага ўдзелу ў гэтым Расеі), усе магчымыя дыпляматычныя і перамоўныя спробы памірыць суседзяў. Альбанцы ўрэшце на адлаведныя пагадненьні пайшлі. Сэрбы, ці дакладней будзе казаць, Мілошавіч – не. У цяні перамоваў пачаўся сапраўдны генацыд з боку сэрбаў для альбанцаў.

Абыякава назіраць за гэтай чалавечай катастрофай цывілізаваныя краіны не змаглі: пачалася ваенная апэрацыя NATO. Супраць вайсковага патэнцыялу Сэрбіі, які выкарыстоўваецца ў зьнішчэньні альбанскага народа ў касоўскім краі. Супраць мілошавіцкага рэжыму, які вядзе рэшткі таго, што раней называлася сацыялістычнай фэдэратыўнай рэспублікай Югаславіяй (якая, між іншым, у Савецкім Саюзе лічылася «здрадніцай» на капіталістычную міласьць, а цяпер сталася для Расеі адной з самых «праваслаўна-дружалюбных») да поўнага сацыяльна-эканамічнага і адлаведна – дэмакратычнага заняпаду. Іншымі словамі – Захад змагаецца ня толькі за Касова, але і за Сэрбію – для яе-ж самой.

Аднначасова ў Расеі, а зь яе прапагандысцкай падачы і ў нас, распачалася антыамэрыканская і антынатаўская істэрыя. Мала таго: дэманструецца поўная гатовасьць абараніць братоў-сэрбаў ледзь не непасрэдна. Гэта падтрымваецца царквой. Гэта, у сваім стылі «праматы», дае зразумець прэзыдэнт, калі выступаючы на нядаўняй сэлектарнай нарадзе раптам адхіляецца ад тэмы (цытую па памяці): Вы знаете обстановку. Средства нам скоро могут понадобится на Армию. Тут будет не до вашей посевной...

Пры гэтым касоўцаў ніхто з нашых «палітычных элітаў» зусім не ўспамінае. Паслухаць «саюзных ястрабаў» – а іншых чуваць зрэдку – можа скласьціся ўражаньне, што ніякіх альбанцаў наогул няма (хутка так і будзе – ужо каля мільёна (!) іх пакінулі край, уцякаючы ад сэрбскай нацыянальнай палітыкі і, як меней, некалькі тысячаў забіта), а ёсьць толькі нелюбімы Эўропай і ЗША югаслаўскі прэзыдэнт, які мае патрэбу ў абароне. Нелюбімы не за сваё дыктатарства і антыдэмакратызм, не за генацыд альбанцаў, а нібыта за праваслаўнасьць, шчырую цягу да расейскае дружбы і камуністычнасьць. На прасторах «нашай садружнасьці» яму нават спачуваюць у лепшых намерах і праявах – такіх, як зрабіць касоўскі край выключна сэрбскім і наперад засьцерагчыся ад «умяшальніцтва ва ўнутраныя справы» аб'яднаньнем з такімі, не надта больш прагрэсыўнымі рэжымамі, як расейскі і беларускі. Абедзьве гэтыя краіны з гатовасьцю і імпэтам прыступілі да пошуку механізму рэалізацыі гэтага дзіўнага і небясьпечнага для ўсіх намеру... За стварэньнем такога «саюза» (у які хутка папросяцца, з таго-ж упартага нежаданьня панурочых рэжымаў ісьці да дэмакратыі і жыць у сьвеце па цывілізаваных правілах Ірак зь Лівіяй альбо Куба з Паўночнай Карэяй) можа паўстаць толькі адно: падзел сьвету на варожыя часткі, адступленьне гуманнасьці і дэмакратыі, гонка ўзбраеньняў і безаглядная магутнасьць ваеннага наведзеньня «канстытуцыйнага парадку» на тэрыторыях, населеных не тытульнымі народамі, перасьлед і зьнішчэньне «унутраных антыпатрыётаў». Спыненьне вайны ўтварэньнем падобных «саюзаў» азначае рэальную магчымасьць пераўтварэньня яе ў пастаянную дадзенасьць, якую на кароткі час будзе перапыняць толькі вайна халодная.

...Тым часам кожны дзень, кожную гадзіну на Балканах гінуць і пакутваюць людзі. Ня толькі, дарэчы, тамака. Усюды, дзе замест маралі – ідэалёгія, замест праўды – прапаганда і замест палітыкі – клопат таталітарных рэжымаў толькі пра собскую ўладу.

Не заўсёды, трэба прызнаць, бачым мы гэтую падмену. Не заўсёды, на жаль, на тое рэагуем...

Генадзь СУДНІК

МОЛАДЗЕВЫ ДЭБАТ– КЛЮБ

Піначаэта адстаяць ня здолелі...

Днямі чарговае паседжаньне гарадзкога моладзевага дэбат-клюбу было прысьвечанае... Піначчэту. Сябры Грамадзянскага Форуму і Хрысьціянска-сацыяльнага саюзу сышліся ў спрэчцы наконт таго ці ёсьць злачынцам альбо асьветнікам дэмакратам Аўгуста Піначчэт. Праблема, як вядома, не такая простая, нават Лёнданская палата лордаў заблыталася. Гучалі розныя довады. Абараняпі (так дасталося па жэрабю) былога чылійскага прэзыдэнта «грамадзяне», а абвінавачвалі яго «хрысьціяне». Яны і перамаглі, хаця і зь нязначнай перавагай. «Балота», а менавіта так трапна называецца ў дэбат-клюбе маўклівая публіка, якая прысутнічае на спрэчках, спачувала Піначчэту. Такім чынам, «балота» нельга сьпісваць з разьлікаў ні ўладзе, ні апазыцыі. На жаль, пакуль апазыцыя на гэтым полі перамог ня мае...

Як сталася ўжо прыемнай традыцыяй, дэбаты закончыліся сяброўскай вечарынаю.

Уласная інфармацыя

Ад сэсіі да сэсіі жывуць студэнты весела

Я ня ведаю хто й калі сказаў гэтыя словы, але на мой погляд яны адпавядаюць студэнцкаму жыцьцю. І той, хто быў альбо зьяўляецца студэнтам сёньня, поўнасьцю гэта пацьвердзіць. Бо сапраўды самае цяжкое – гэта здаць сэсію. А да гэтага жыцьцё здаецца такім файным, бязвоблачным. Па сабе ведаю: пасьля таго, як нам далі заданьне на сэмэстар, здавалася, што яшчэ столькі багата часу на яго выкананьне. Але-ж, калі ўрэшце падыходзіць час да здачы, ці як у мастацкіх установах – да прагляду, то вось тутака і пачынаюцца ночы без сну. І цікава тое, што гэта паўтараецца кожны сэмэстар. Звычайна даеш сабе такую ўстаноўку: «ну ўсё, з наступнага сэмэстру пачну працаваць ды выконваць заданьне ад самага пачатку». Нават падумваеш аб тым, каб працаваць па выходным... Хаця не выключана, што ёсьць людзі, якія так і робяць: працуюць, працуюць і яшчэ раз працуюць. Звычайна такіх людзей аднакурсьнікі называюць занудамі ці яшчэ як-небудзь. Часам іх вельмі цяжка зразумець. Няўжо ім цікава так жыць? Бо навучаньне навучаньнем, але маладосьць праходзіць. Нажаль, гэтага не разумеюць і настаўнікі. У кожнага зь іх ёсьць свае «конікі». Усе яны лічаць, што менавіта іх прадмет самы галоўны. Аднак, шаноўныя настаўнікі, можа так быць, што прадмэт не падабаецца! Гэта вас не цікавіць? Вы-ж самі былі студэнтамі, няўжо ў вас усё было так гладка й добра?

Толькі не падумайце, што студэнцкае жыцьцё такое цяжкое й нецікавае. Калі вы ўжо так падумалі, то я вас вымушаны расчараваць: НЕ, НЕ, і яшчэ раз НЕ. Гэта самыя вясёлыя ці, як яшчэ іх называюць, «галівудныя» гады. Кожны дзень у вучылішчы, інстытуце ці ўнівэрсітэце адрозьніваецца ад папярэдняга. І сумнымі яны не бываюць, бо заўсёды што-небудзь адбываецца.

Звычайна, калі стаіш перад дзьвярыма, за якімі твае сябры ўжо пачалі здаваць іспыты, адольваюць думкі, што ты нічога ня ведаеш, у цябе нічога не атрымаецца. А потым, калі ўсё ўжо засталося ў мінулым, ты разумееш, што ты памыляўся...

Асабліва спадзяесься, што ўсё будзе добра, перад дзяржаўнымі іспытамі. Бо пасьля дзяржаўных іспытаў пачынаецца цяжкое й ужо больш дарослае жыцьцё. Па новаму загаду А.Г.Лукашэнкі, кожны студэнт, які скончыў навучальную ўстанову за дзяржаўныя сродкі, павінен прайсьці разьмеркаваньне. Вось і атрымліваецца, што калі паступаў, былі адныя пляны на жыцьцё пасьля навучаньня, а цяпер даводзіцца іх мяняць. Бо камісію не хвалюе тваё жаданьне – цябе разьмеркавалі й на гэтым усё. Праўда, дарослыя з камісіі дазволілі нам самім выбраць зь іхнага сьпісу вёску для разьмеркаваньня... На гэтым правы чалавека скончыліся. Таму пажадана паступаць у навучальную ўстанову й вучыцца не за дзяржаўныя сродкі!

Дзяніс НОВІКАЎ

Праграма тэлебачаньня з 19 красавіка па 25 красавіка

•• Понедельник, 19 апреля ••

Праграму тэлеканалаў мы друкуем на замову чытачоў. Гаспадары праграмы падаюць нам яе на расейскай. Рэдакцыя фізычна (па часе) не пасьпявае яе перакласьці. Просім разглядаць гэтыя старонкі як тэхнічна-службовы матэрыял, які ня мае дачыненьня да зьместу й характару нашай газэты.

БТ

7.00 Доброе утро, Беларусь!
8.00 "Наполеон Орда". Док. фильм.
8.10 Резонанс.
9.00, 15.00 Новости.
9.10 Потребительская корзина.
9.25 Телебарометр.
9.40 "Сегодня с вами..."
10.05 Здоровье.
10.30 "Мультиклуб".
11.00 "Миллион приключений. Остров Ржавого генерала". Худ.фильм для детей.
12.05 Теленавигатор.
12.25 "Приглашают Автюки". Встреча с участниками праздника-конкурса сатиры и юмора "Автюки-98".
13.05 Новые имена.
13.15 "Династия-2. Семья Колби".
14.00 "Предисловие к биографии". Телеочерк.
14.25 Олимп.
15.10 "Чародей-2. Страна Великого Дракона".
15.35 "Все мы родом из детства". Часть 3-я.
16.30 Авто-парк.
16.40 Премьера песни.
16.50 Окружающая среда.
17.15 Новые имена.
17.20 "Мистер Пёс". Худ.фильм.
18.50 "И пока на земле существует любовь..." Авторский концерт народного артиста СССР и Беларуси композитора Игоря Лученка.
19.40 Спортивные новости.
20.00 Добрый вечер, Беларусь!
20.40 Колыбельная.
21.00 Панорама.
21.40 В.Меркурьев, Б.Чирков, О.Борисов в лирической комедии "Верные друзья".
23.15 Криминальная хроника.
23.20 Белорусский хит-парад.
23.25 Третий тайм.
23.55 КВН. 1/8 финала чемпионата Беларуси.

ОРТ

14.00, 17.00 Новости.
14.15 Сериал "Космическая полиция".
14.45 Мультфильм.
14.50 Звездный час.
15.30 ...До шестнадцати и старше.
16.00 "Во имя любви".
17.15 Угадай мелодию.
17.45 Здесь и сейчас.
18.10 Программа "Мы".
18.55 Фильм А.Кончаловского "Одиссея". 1-я серия.
19.45 "Спокойной ночи, малыши!"
20.00 Время.
20.45 "Горец-IV". "Встреча".
21.40 "Взгляд".
22.25 Однако.
22.40 М.Монро в детективе "Асфальтовые джунгли".

"РОССИЯ"

15.00 "Стать королевой". Док. фильм.
15.15 Музыка, музыка...
15.25 "Первые поцелуи".
16.00, 19.00, 23.25 Вести.
16.30 "Башня".
17.05 Гомеопатия и здоровье.
17.10 "Приключения Шерлока Холмса и доктора Ватсона".
18.25 "Мистер Бин — Черная змеюка-III".
19.40 Подробности.
19.55 Любовь с первого взгляда.
20.30 К.Орбакайте, В.Машков и Е.Миронов в драме "Лимита".
22.05 Акуна матата.
23.10 Дежурная часть.
0.00 Магазин на диване.

"КУЛЬТУРА"

7.05, 11.30, 13.30, 19.30, 23.00 Новости культуры.
7.25 Программа мультфильмов.
8.15 "Мы были". Посвящается Я.Брюсу.
8.35 Музеум.
9.00 "Суворов". Худ. фильм.
10.40 Видеопоэзия. А.Фет.
10.50 "Бриллианты мирового балета". "В честь Ольги Лепешинской".
11.40 После новостей...
12.00 Чемпионат Европы по тяжелой атлетике. Передача из Испании.
12.35, 13.45 Г.Ибсен, Э.Григ. "Пер Гюнт". Литературно-музыкальный спектакль.
14.35 Несколько этюдов о русском языке.
15.00, 17.30 Новости.
15.10 "Лукоморье".
15.30 "Четыре танкиста и собака".
16.25 Театр одного художника. "Род. Г.Островский".
16.45 "Мои любимые арии". Л.Казарновская.
17.40 Шалом.
18.05 "Вижу цель!" Тележурнал.
18.35 "Симонов и Гроссман: сын и пасынок".
19.15 Чудо-сказка.
19.50 "Кино тревоги". Док. фильм.
20.45 После новостей...
21.05 "Суворов". Худ. фильм.
22.45 Поклонникам Терпсихоры.

НТВ

7.00, 7.30, 8.00 "Сегодня утром".
8.10 Мир кино. "Солдаты удачи".
9.00, 11.00, 13.00, 15.00 Сегодня.
9.15 Вчера в "Итогах".
10.15 Куклы.
10.30 Итоги. Ночной разговор.
11.30 "Россия молодая". Заключительная серия.
13.30 "Арина".
14.20 "Сегоднячко". Красная стрела.
15.30 "Магические приключения".
16.15 Мультфильм.
16.30 Впрок.
16.55 "Любовь и тайны Сансет Бич".

"МОГИЛЕВ-1"

17.30 "Двенадцать месяцев".Мультфильм.
18.40 Бобруйский вариант.
19.00 Тяжелый день.
19.30 Праздник в вашем доме.
20.50 Телемагазин.
21.00 "Черный дождь".Боевик.
23.05 Астро-дайджест.
23.15 "Ночной незнакомец".Детектив.

2 КАНАЛ

18.00 "Победоносный голос верующего".
18.30 Городские новости.
18.40 "Союзмультфильму — 60".
18.57, 20.40 Прогноз погоды.
19.00 "Дерзкие и красивые".
19.25 "Арест и воля".
19.50 "Поздравления".
20.30 Мультфильм.
20.43 "Тито и его зоопарк".
21.10 Высокая мода.
21.30 Городские новости.
21.40 "Таланты". Худ. фильм.
23.25 Спортивная программа.

•• Вторник, 20 апреля ••

БТ

7.00 Доброе утро, Беларусь!
8.00 "Жили-были люди". Док.фильм.
8.20 "А музыка звучит..."
8.40 Потребительская корзина.
9.00, 15.00 Новости.
9.15 "На волне взаимопонимания".
9.55 Мультфильмы.
10.45 "Сегодня с вами..."
11.15 "Золотые рога". Худ.фильм для детей.
12.25 Туробъектив.
12.45 "Я верю в силу добра". Памяти артиста Александра Владомирского.
13.15 Новые имена.
13.25 "Династия-2. Семья Колби".
14.10 "Певчее поле".
14.30 "Поминальная хлеборобу". Телеочерк.
15.15 "Чародей-2. Страна Великого Дракона".
15.40 Третий тайм.
16.15 "Директор музея". Док.фильм.
16.30 Гости в дом.
16.55 "Музыка моей души". Композитор Людмила Шлег.
17.30 Худ. фильм "Маленький боец".
19.10 "Зов судьбы". К 60-летию лауреата Государственной премии РБ профессора Белорусской Академии искусств Владимира Забеллы.
19.50 Новые имена.
19.55 Спортивные новости.
20.15 Добрый вечер, Беларусь!
20.40 Колыбельная.
21.00 Панорама.
21.40 Г.Макарова в худ.фильме "Деревья на асфальте".
22.55 Белорусский хит-парад.
23.00 "Джаз в ночи".

ОРТ

8.00, 11.00, 14.00, 17.00 Новости.
8.15 "Во имя любви". 2 серии.
10.20 Смехопанорама.
10.50 Домашняя библиотека.
11.15 Программа "Вместе".
14.15 Сериал "Космическая полиция".
14.45 Счастливый случай.
15.30 ...До шестнадцати и старше.
16.00 "Во имя любви".
17.15 Угадай мелодию.
17.45 Здесь и сейчас.
18.10 Тема.
18.55 "Одиссея". 2-я серия.
19.45 "Спокойной ночи, малыши!"
20.00 Время.
20.45 Т.Семина и Г.Жженов в фильме "Человек, которого я люблю".
22.25 Однако.
22.40 Документальный детектив. "Путь к "Трианону". Дело 1959 года".

"РОССИЯ"

6.00 Доброе утро, Россия.
9.10 "Миледи".
10.00, 16.00, 19.00, 23.35 Вести.
15.05 Гомеопатия и здоровье.
15.10 Музыка, музыка...
15.25 "Первые поцелуи".
16.30 "Башня".
17.00 "Приключения Шерлока Холмса и доктора Ватсона".
18.25 "Мистер Бин — Черная змеюка-III".
19.40 Подробности.
19.55 "Аншлаг" представляет.
20.30 Открытие IV фестиваля "Фольклорная весна".
22.15 Урмас Отт с...
23.20 Дежурная часть.

"КУЛЬТУРА"

7.05, 11.30, 13.30, 19.30, 23.05 Новости культуры.
7.25 "Кино тревоги". Док. фильм.
8.20 Р.Вагнер. Увертюра к опере "Риенци".
8.30 "Я поставил на "зеро". С.Шерстюк.
9.00 "Долгие проводы". Худ. фильм.
10.30 Парижские диалоги.
11.00 "Вижу цель!" Тележурнал.
11.40 После новостей...
12.00 Живое дерево ремесел.
12.10 "Царская ложа".
12.50 "Российский курьер".
13.45 Боярский двор.
14.15 "Без визы". Падерборн.
14.30 Новое кино.
15.00 Новости.
15.10 "Лукоморье".
15.30 "Четыре танкиста и собака".
16.40 Вариации на тему классики.
17.10 Ортодокс.
17.40 "Ноу-хау". Тележурнал.
17.55 "С визитом в Москву". Концерт У.Уги.
18.25 "Документ-панорама".
19.10 Мультфильм.
19.20 Чудо-сказка.
19.50 Музеум.
20.15 Поет Тина Тернер.
20.45 После новостей...
21.05 "Долгие проводы". Худ. фильм.
22.35 "Театр моей памяти".

НТВ

6.00, 6.30, 7.00, 7.30, 8.00 "Сегодня утром".
8.10 "Любовь и тайны Сансет Бич".
9.00, 11.00, 13.00, 15.00 Сегодня.
9.15 Герой дня без галстука.
9.40 Криминал.
10.05 Своя игра.
10.30 Дог-шоу. "Я и моя собака".
11.30 "Старый телевизор" вспоминает: "Красное и черное".
13.30 "Детектив Нэш Бриджес" (США).
14.20 "Сегодняшко". Красная стрела.
15.30 "Магические приключения".
16.15 Мультфильм.
16.30 Впрок.
16.55 "Любовь и тайны Сансет Бич".

"МОГИЛЕВ-1"

17.30 "Радуница".
17.50 "Гуффи звезда".Мультфильм.
19.15 Праздник в вашем доме.
20.35 Телемагазин.
20.45 "Мистер крутой".Комедия.
22.10 Астро-дайджест.
22.20 "Красный угол".Триллер.

2 КАНАЛ

18.00 "Победоносный голос верующего".
18.30 Муз. антракт.
18.40 "Союзмультфильму — 60".
18.57, 20.40 Прогноз погоды.
19.00 "Дерзкие и красивые".
19.25 "Удивительные истории".
19.50 "Поздравления".
20.30 Мультфильм.
20.43 "Пляж". Телесериал.
21.30 Высокая мода.
21.40 "Предчувствие убийства". Худ. фильм.
23.20 Спортивная программа.

•• Среда, 21 апреля ••

БТ

15.00, 17.00, 19.00, 0.25 Новости.
15.10 "Чародей-2. Страна Великого Дракона".
15.35 Телевидение — школе.
16.05 "5 х 5".
16.35 Педагогический экран.
17.10 "А музыка звучит..."
17.30 "Судьба моя и надежда".
18.00 "Печалью зажженное слово". Поэт Николай Метлицкий.
18.50 Новые имена.
19.15 "Сегодня с вами..."
19.40 Спортивные новости.
20.00 Добрый вечер, Беларусь!
20.40 Колыбельная.
21.00 Панорама.
21.40 Событие.
22.00 Р.Файнс и Ж.Бинош в мистической мелодраме по роману Э.Бронте "Грозовой перевал" (ЗША).
23.45 Криминальная хроника.
23.50 Белорусский хит-парад.
23.55 Королевская охота.
0.35 Темная комната.

ОРТ

8.00, 11.00, 14.00, 17.00 Новости.
8.15 "Во имя любви".
9.15 Тема.
10.00 "Котенок". Мультфильм.
10.15 В мире животных.
10.50 Домашняя библиотека.
11.15 Программа "Вместе".
14.15 Сериал "Космическая полиция".
14.45 Классная компания.
15.00 Зов джунглей.
15.30 ...До шестнадцати и старше.
16.00 "Во имя любви".
17.15 Маски-шоу.
17.45 Здесь и сейчас.
18.10 Человек и закон.
18.55 "Одиссея". 3-я серия.
19.45 "Спокойной ночи, малыши!"
20.00 Время.
20.45 Футбол. Кубок России. "Зенит" — "ЦСКА". Полуфинал.
22.30 Однако.
22.45 К.Иствуд в детективе "Внезапный удар".

"РОССИЯ"

6.00 Доброе утро, Россия.
9.10 "Миледи".
10.00, 16.00, 19.00, 23.20 Вести.
15.10 Музыка, музыка...
15.25 "Первые поцелуи".
16.30 "Башня".
16.55 Футбол. Кубок России. 1/2 финала. "Динамо" (Москва) — "Ротор" (Волгоград).
19.40 Подробности.
19.55 Сам себе режиссер.
20.30 Д.Хоппер и Л.Давидович в криминальной драме "Точка кипения" (США).
22.10 "Пси фактор".
23.05 Дежурная часть.
23.55 Автошоу.
0.20 Магазин на диване.

"КУЛЬТУРА"

9.10 "Среди серых камней". Худ. фильм.
10.40 "Документ-панорама".
11.30, 13.30, 19.30, 23.00Новости культуры.
11.40 После новостей...
12.00 "Под сенью дружных муз". С.Соболевский.
12.20, 13.45, 15.10 Ж.Бизе. "Кармен". В постановке Оперного театра в Глайндборне.
14.40 "Лукоморье".
15.00, 17.30 Новости.
16.20 "Рассказы старого сплетника".
16.45 "Экспедиция "Чиж".
17.10 В.Шукшин. "Верую".
17.40 "Кто мы?"
18.10 "Документ-антология".
19.20 Чудо-сказка.
19.50 Академик А.Яншин.
20.30 Поет Н.Брегвадзе.
20.45 После новостей...
21.05 "Среди серых камней". Худ. фильм.
22.30 "Из концертного зала".

НТВ

15.00 Сегодня.
15.30 "Магические приключения".
16.20 Мультфильм.
16.30 Впрок.
16.55 "Любовь и тайны Сансет Бич".

"МОГИЛЕВ-1"

17.30 Мужской клуб."Губит людей не пиво...".
18.25 ДАО.
18.45 Мультфильмы.
19.00 Ток-шоу"Лестница".
19.40 Праздник в вашем доме.
20.20 Телемагазин.
20.30 День области.
20.50 Астро-дайджест.
21.00 Праздник в вашем доме.
21.35 "Дневник Носферату,или Объятия вампира".Фантастика.
23.05 День области.
23.15 Спорт планеты.

2 КАНАЛ

18.00 "Победоносный голос верующего".
18.30 Городские новости.
18.40 "Союзмультфильму — 60".
18.57, 20.40 Прогноз погоды.
19.00 "Дерзкие и красивые".
19.25 "Случайный свидетель".
19.50 "Поздравления".
20.30 Мультфильм.
20.43 "Пляж".
21.30 Городские новости.
21.40 Спортивная программа.

•• Четверг, 22 апреля ••

БТ

6.30, 7.10 Доброе утро, Беларусь!
7.00, 9.00, 11.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 0.20 Новости.
8.15 "Сегодня с вами..."
8.40 Потребительская корзина.
9.15 Королевская охота.
9.45 Око.
10.05 "Земляки".
11.10 Новые имена.
11.15 "Ветер в спину".
12.00 Поэтические новеллы.
12.15 Наш край.
12.35 "А музыка звучит..."
13.15 Видимо-невидимо.
14.25 Ток-шоу "Карамболь".
15.10 "Чародей-2. Страна Великого Дракона".
15.35 Видеокурс английского языка.
15.55 ТВ — школе.
16.35 Гости в дом.
17.10 "Подтверждено делом". Телеочерк.
17.35 Усадьба.
18.05 "Ветер в спину".
18.50 Новые имена.
19.15 Политические диалоги.
19.40 Спортивные новости.
20.00 Добрый вечер, Беларусь!
20.40 Колыбельная.
21.00 Панорама.
21.40 Событие.
22.00 Крок-2.
22.45 Белорусский хит-парад.
22.55 Худ. фильм "Мужской талисман".
0.15 Криминальная хроника.
0.30 Акколада.

ОРТ

8.00, 11.00, 14.00, 17.00 Новости.
8.15 "Во имя любви".
9.15 Человек и закон.
10.05 Клуб путешественников.
11.15 Программа "Вместе".
12.00 Мелодрама "Чистые пруды".
13.35 Мультсериал "Герой боевика".
14.15 Сериал "Космическая поли-

ция".
14.45 Волшебный мир, или Синема.
15.00 Улица Сезам.
15.30 ...До шестнадцати и старше.
16.00 "Во имя любви".
17.15 Угадай мелодию.
17.45 Здесь и сейчас.
18.10 "В поисках утраченного".
18.55 "Одиссея". 4-я серия.
19.45 "Спокойной ночи, малыши!"
20.00 Время.
20.45 Детектив "Дело о пеликанах".
23.10 Однако.

"РОССИЯ"

6.00 Доброе утро, Россия.
9.10 "Миледи".
10.00, 16.00, 19.00, 23.45 Вести.
15.15 Музыка, музыка...
15.25 "Первые поцелуи".
16.30 "Башня".
17.00 "Приключения Шерлока Холмса и доктора Ватсона".
18.20 "Мистер Бин — Черная змеюка-III".
19.40 Подробности.
19.55 "Два рояля".
20.45 Х/ф "Комедия строгого режима".
22.20 "Слушается дело".
23.00 Подиум д'арт.
23.30 Дежурная часть.

"КУЛЬТУРА"

7.05, 11.30, 13.30, 19.30, 23.00 Новости культуры.
8.50 "Книжный кладезь".
9.05 "Кукарача". Худ. фильм.
10.30 А.С.Пушкин. "Пир во время чумы".
10.50 Музыкальный экспромт.
11.00 "Театр моей памяти".
11.40 После новостей...
12.00 "Под сенью дружных муз".
12.20 Страна Фестивалия.
12.45 "Сокровища Петербурга".
13.00 Док. фильмы.
13.45 Одиночество сильного. Кама Гинкас.
14.30 "Без визы". (Дрезден).
14.40 М.Лермонтов.
15.00, 17.30 Новости.
15.10 "Лукоморье".
15.30 "С.Рахманинов". Док. фильм.
16.20 "С потолка".
16.50 Поклонникам Терпсихоры.
17.05 "Медосмотр". Док. фильм.
17.40 Новое кино.
18.05 "Российский курьер".
18.45 "Скоро лето". Док. фильм.
19.05 Мультфильм.
19.15 Чудо-сказка.
19.50 "Осенние портреты".
20.15 "Время музыки". Тележурнал.
20.45 После новостей...
21.05 "Кукарача". Худ. фильм.
22.30 Джазофрения.

НТВ

6.00, 6.30, 7.00, 7.30, 8.00 "Сегодня утром".
8.10 "Любовь и тайны Сансет Бич".
9.00, 11.00, 13.00, 15.00 Сегодня.
9.15 Остросюжетный фильм "Полный вперед. Катастрофа танкера "Экссон Валдиз" (Великобритания).
10.50 Мультфильм.
11.30 "Красное и черное".
13.30 "Детектив Наш Бриджес".
14.20 "Сегодњячко". Красная стрела.
15.30 "Магические приключения". Заключительная серия.
16.15 Мультфильм.
16.30 Впрок.
16.55 "Любовь и тайны Сансет Бич".

"МОГИЛЕВ-1" на БТ

14.25 "Радуница".
14.45 Мультфильм.

"МОГИЛЕВ-1"

17.30 Ток-шоу"Я сама".
18.25 Из жизни женщин.
18.50 Скарбы."Могилев.Улица Ленинская".
19.10, 21.00 Праздник в вашем доме.
20.20 Телемагазин.
20.30 День области.
20.50 Астро-дайджест.
21.35 "Укол зонтиком".Комедия.
23.05 День области.
23.15 "Неверные женщины".Мелодрама.

2 КАНАЛ

18.00 "Победоносный голос верующего".
18.30 "Андрейка". Худ. фильм.
19.55 "Поздравления".
20.35 Мультфильмы.
20.50 Прогноз погоды.
20.53 "Дерзкие и красивые".
21.25 Высокая мода.
21.30 "Джейн Эйр". Худ. фильм.
23.15 Спортивная программа.

•• Пятница, 23 апреля ••

БТ

6.30, 7.10 Доброе утро, Беларусь!
7.00, 9.00, 11.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 23.50 Новости.
8.15 Политические диалоги.
8.40 Потребительская корзина.
9.10 ТВ — школе.
9.50 Видеокурс английского языка.
10.10 Уроки Н.Новожиловой.
10.35 Усадьба.
11.10 Новые имена.
11.20 "Ветер в спину".
12.05 Сделано в Беларуси.
12.20 "Лиза". Видеофильм.
12.25 Бон тон.
13.10 "Виктория". Худ.фильм.
14.35 Четвертое измерение. "До востребования". Театр-студия пантомимы "Жест".
15.15 "Чародей-2. Страна Великого Дракона".
15.40 "Судьба моя и надежда".
16.05 Регион.
16.30 "Риск-версия". Телеигра.
17.15 "А музыка звучит..."
17.40 Наш край.
18.05 "Ветер в спину".
18.50 Новые имена.
19.15 "Сегодня с нами..."
19.40 Спортивные новости.
20.00 Добрый вечер, Беларусь!
20.40 Колыбельная.
21.00 Панорама.
21.40 Событие.
22.00 Приключенческий фильм "Повелитель слонов"(Франция).
23.40 Криминальная хроника.
23.45 Белорусский хит-парад.

ОРТ

8.00, 11.00, 14.00, 17.00 Новости.
8.15 "Во имя любви".
9.15 Программа "Мы".
10.00 "В поисках утраченного". Л.Орлова.
10.40 Смак.
11.15 Программа "Вместе".
14.15 Сериал "Космическая полиция".
14.50 Сказка "Золотой гусь".
16.00 "Во имя любви".
17.15 Джентльмен-шоу.
17.45 Играй, гармонь любимая!
18.15 Здоровье.
18.45 Поле чудес.
19.45 "Спокойной ночи, малыши!"
20.00 Время.
20.45 Л.Прыгунов в детективе "Трактир на Пятницкой".
22.20 В.Бородина в программе "Женские истории".
22.50 Тема недели.
23.10 Софи Марсо в комедии "Бум".

"РОССИЯ"

6.00 Доброе утро, Россия.
9.10 "Миледи".
10.00, 16.00, 19.00, 0.00 Вести.
15.15 Музыка, музыка...
15.25 "Первые поцелуи".
16.30 "Башня".
17.00 Драма "Филер".
18.25 "Мистер Бин — Черная змеюка-IV".
19.40 Подробности.
19.55 Музыкальный ринг.
21.35 Д.Айронс и М.Гриффит в экранизации романа "Лолита" (США).
0.35 Дежурная часть.
0.50 Магазин на диване.

"КУЛЬТУРА"

7.05, 11.30, 13.30, 19.30, 23.00 Новости культуры.
7.25 Док. фильмы.
8.00 Консилиум.
8.30 Спасо-Андроников монастырь.
9.00 "Сад". Худ. фильм.
10.40 Играет Академический оркестр русских народных инструментов им. В.Андреева.
10.50 "Российский курьер".
11.40 После новостей...
12.00 Парадоксы истории.
12.25 "Время музыки". Тележурнал.
12.55 "Последний непокоренный восьмитысячник Гималаев". Док. фильм.
13.45 Ваше сословие.
14.05 Библиотека утопий.
14.30 "Кто там..."
15.00, 17.30 Новости.
15.10 "Лукоморье".
15.30 Хрупкая вечность.
16.20 Поклонникам Терпсихоры.
16.35 "Путешествие к Набокову".
17.40 Страна Фестивалия.
18.05 Интермеццо в стиле оперетты.
18.50 "Кумиры". Юрий Любимов.
19.15 Чудо-сказка.
19.50 Е.Образцова, Г.Свиридов. "Отчалившая Русь". Вокальная поэма на слова С.Есенина.
20.25 Власть факта.
20.45 После новостей...
21.05 "Сад". Худ. фильм.
22.45 Э.Вила-Лобос. "Шоро".

НТВ

6.00, 6.30, 7.00, 7.30, 8.00 "Сегодня утром".
8.10 "Любовь и тайны Сансет Бич".
9.00, 11.00, 13.00, 15.00 Сегодня.
9.15 Фильм "Влюблен по собственному желанию".
10.45 Мультфильм "Кот в сапогах".
11.30 "Красное и черное".
13.30 "Детектив Наш Бриджес" (США).
14.20 "Сегодњячко". Красная стрела.
15.30 "Наводнение: кто спасет наших детей" (США).
16.20 Мультфильм.
16.30 Впрок.
16.55 Футбольный клуб.

"МОГИЛЕВ-1" на БТ

14.35 Скарбы."Могилев.Улица Ленинская".
16.05 Регион.

"МОГИЛЕВ-1"

17.30 "Рассказы о животных".Док.сериал.
18.00 "Полиция Лос-Анджелеса".Сериал.
18.50 Телелоцман.
19.10, 21.10 Праздник в вашем доме.
20.20 Телемагазин.
20.30 Пунктир.
21.00 Астро-дайджест.
21.45 "Машина для убийств".Боевик.
23.20 День области.
23.30 "Спящие псы".Боевик.

2 КАНАЛ

18.00 "Победоносный голос верующего".
18.30 Городские новости.
18.40 "Союзмультфильму — 60".
18.57, 20.57 Прогноз погоды.
19.00 "Иллюзия убийства". Телесериал.
19.45 "Поздравления".
20.45 Мультфильм.
21.00 "Альфред Хичкок представляет".
21.30 Городские новости.
21.40 Джим Керри в фильме "Трумен-шоу".
23.20 Музыкальная коллекция.

•• Суббота, 24 апреля ••

БТ

7.00 Доброе утро, Беларусь!
8.00 Континент.
8.15 Столица.
8.40 Потребительская корзина.
9.00, 15.00 Новости.
9.15 Сказка за сказкой. Мультфильм.
9.35 Книгосбор.
10.05 "Сегодня с вами..."
10.30 Здоровье.
10.55 Вершина мира.
11.20 Компьютерный полигон.
11.45 "Все нормально, мама!"
12.20 Спортивные новости.
12.40 Усадьба.
13.05 Новые имена.
13.15 "Династия-2. Семья Колби".
14.00 Телевизионный Дом кино.
14.25 Олимп.
15.10 Уроки Н.Новожиловой.
15.35 Познай себя.
15.55 "Все мы родом из детства".
16.50 "По заповедным местам Беларуси".
17.15 Ток-шоу "Это моя работа".
17.45 "Песню берите с собой".
18.35 Из достоверных источников.
18.55 Новые имена.
19.00 Футбол. Чемпионат Беларуси. "Днепр-Трансмаш"(Могилев) — "Динамо" (Минск). Трансляция из Могилева.
21.00 Панорама.
21.40 Криминальная драма "Как стемнеет, моя дорогая..."(США).
23.35 Белорусский хит-парад.
23.50 Бездельник.
0.20 Видимо-невидимо.

ОРТ

7.00 Б.Невзоров в детективе "Найти и обезвредить".
8.30 Слово пастыря.
8.45 Домашняя библиотека.
9.00, 14.00, 17.00 Новости.
9.20 Программа "100%".
9.45 "Утренняя почта".
10.25 "Каламбур".
10.55 Смак.
11.20 Возвращение Третьяковки.
11.45 Экстренный вызов.
12.15 Комедия "Дама с попугаем".
14.15 "Цивилизация".
14.45 В мире животных.
15.25 Умницы и умники.
15.55 "Гуси-лебеди". Мультфильм.
16.15 Как это было. Вторжение на Балканы. Март 1999 года.
17.20 "Ералаш".
17.30 Комедия "Большие гонки". 1-я и 2-я серии.
20.00 Время.
20.50 3-я ежегодная церемония вручения народной премии "Золотой граммофон".
23.15 Новости спорта.
23.35 Худ. фильм "Майриг".

"РОССИЯ"

7.00 Мультфильмы.
7.30 50х50.
8.30 Мультфильмы.
9.00 Доброе утро, страна.
9.30 Сам себе режиссер.
10.00 "Сто к одному". Телеигра.
10.45 Любовь с первого взгляда.
11.15 Золотой ключ.
11.30 Домашние хлопоты.
11.55 Телесериал "Тайна Сахары".
13.00, 19.00 Вести.
13.30 Неделя власти.
13.55 "35 лет вместе". Юбилейный концерт А.Иошпе и С.Рахимова.
15.05 "Площадь звезд-99".
16.00 Совершенно секретно.
17.00 Моя семья.
18.00 Старая квартира. Год 1983-й.
19.35 Х/ф "Грозовой перевал" (США).
21.30 Закрытие IV фестиваля "Фольклорная весна".
23.40 Звуковая дорожка.

"КУЛЬТУРА"

9.10 "Читая Библию".
9.20 Книжный кладезь.
9.35 "Шуми, городок". Худ. фильм.
10.45 "Мировая деревня"."Круг жизни".
11.15 "...И обо мне вспомянет".
12.00 Ретроконцерт.
12.30, 13.45 "Два Набокова". Спектакль.
13.30, 21.00 Новости культуры.
14.40 Ф.Мендельсон. Концерт для скрипки и фортепиано с оркестром.
15.25 Знаменитые замки Европы.
15.55 "Дом актера".
16.20 Очевидное — невероятное.
16.50 "Культура вне границ".
17.30 Новости.
17.35 "Рассказы старого сплетника".
18.05 "Судьба, судьбою, о судьбе".
19.10 Чудо-сказка.
19.25 "Времена не выбирают..." Н.Тер-Осипян.
19.55 Художник В.Духовлинов.
20.30 15-й подъезд.
21.20 Блеф-клуб.
21.55 "Белая птица с черной отметиной". Худ. фильм.

НТВ

7.00, 9.00, 11.00, 15.00 Сегодня.
7.10 Худ. фильм "Воскресный папа".
9.55 "Миго — инопланетянин".
10.25 Телеигра "Пойми меня".
11.15 Профессия — репортер.
11.30 Своя игра.
12.00 Д.Банионис в фильме "Гойя, или Тяжкий путь познания". 1-я и 2-я с.
14.20 Мультфильм.
14.30 "Русский век". Зураб Соткилава.
15.15 "Она написала убийство" (США).
16.10 Суд идет.
17.00 Дог-шоу "Я и моя собака".

"МОГИЛЕВ-1"

17.30 "Удивительные игры народов мира".Австралия.
18.20 Мультфильм.
18.55 С любовью.
19.55 Телемагазин.
20.05 С любовью.
21.05 "Как раз вовремя".Мелодрама.
22.40 Астро-дайджест.
22.50 Футбол."Днепр-Трансмаш"—"Динамо"(Минск).
0.25 "Клещи".Ужасы.

2 КАНАЛ

15.00 "Галгамет". Фильм—детям.
16.40 Мультфильмы.
17.00 "Поздравления".
18.00 "Благая весть с Риком Реннером".
18.30 "Поздравления".
19.30 Индийское кино. "Индийская красавица".
21.50 Высокая мода.
22.00 Фантастический боевик "Мразь".
23.30 Спортивная программа.

•• Воскресенье, 25 апреля ••

БТ

7.00 Доброе утро, Беларусь!
8.00 "Города мира". Заключ. серия.
8.30 Мультфильм.
8.40 Потребительская корзина.
9.00, 15.00 Новости.
9.10 "Я рисую".
9.25 "Все дело в шляпе".
9.50 "Насустрач". Хореографический спектакль "Белоснежка и гномы".
10.05 Турбъектив.
10.30 "Все нормально, мама!"
11.05 Белорусский дом.
11.35 Арсенал.
12.00 Настольный теннис. Чемпионат Беларуси. Трансляция из Минского Дворца тенниса.
12.40 Спортивные новости.
13.00 Сделано в Беларуси.
13.15 Новые имена.
13.20 "Династия-2. Семья Колби".
14.05 Сельчане.
14.30 Золотые ключи.
15.10 "На волне взаимопонимания".
15.55 Станция "Академия наук".
16.10 Мистер "Силач-98".
16.55 "Зорная ростань".
17.25 Телебарометр.
17.45 И.Косталевский и Л.Нильская в худ.фильме "Никто не заменит тебя".
18.50 Новые имена.
18.55 Теленавигатор.
19.15 Стадион.
19.40 Колыбельная.
20.00 Резонанс.
20.50 Ток-шоу "Карамболь" с участием группы "Отпетые мошенники".
21.25 Худ.фильм "Аккумулятор" (Чехия—Германия).
23.05 Премьера песни.
23.15 Авто-парк.
23.25 Концерт композитора Игоря Крутого в Минске.

ОРТ

7.00 Худ. фильм "Повесть о первой любви".
8.30 "Дисней-клуб": "Русалочка".
9.00, 14.00 Новости.
9.20 "Непутевые заметки".
9.35 Пока все дома.
10.15 Утренняя звезда.
11.00 Служу России!
11.35 Играй, гармонь любимая!
12.00 Крестьянские ведомости.
12.30 "Все путешествия команды Кусто".
13.25 Смехопанорама.
14.15 Клуб путешественников.
15.05 КВН-ассорти.
15.35 "Дисней-клуб":"Тимон и Пумба".
16.00 "Дисней-клуб":"Аладдин".
16.30 "Серебряный шар". Галина Уланова.
17.10 "Колесо истории".
17.55 "Ералаш".
18.10 Комедия "На Дерибасовской хорошая погода, или На Брайтон-Бич опять идут дожди".
20.00 Время.
20.35 Х.Форд в боевике "Беглец".
22.50 Новости культуры.
23.10 Футбольное обозрение.
23.40 С.Марсо в комедии "Бум-2".

"РОССИЯ"

7.00 Мультфильмы.
7.30 Служу Отечеству!
8.00 Сельские вести.
8.30 Почта РТР.
9.00 Доброе утро, страна.
9.30 "Устами младенца". Телеигра.
10.00 "Аншлаг" и К°.
10.30 "Городок".
11.00 Русское лото.
11.40 Мир книг.
11.55 "Тайна Сахары" (Италия).
13.00 Вести.
13.30 Федерация.
14.10 Парламентский час.
15.10 "Закон и порядок".
16.00 Диалоги о животных.
17.00 Футбол. Чемпионат России. "Динамо" (Москва) — "Локомотив" (Н.Новгород).
19.00 Зеркало.
20.00 Концертная программа К.Орбакайте.
22.20 Иван Бортник в программе "Копизей".
23.20 Дежурная часть.
23.45 М.Мастроянни в исторической драме "Вперед, сыны отечества".

"КУЛЬТУРА"

9.10 "Читая Библию".
9.20 "4:0 в пользу Танечки". Худ. фильм.
10.45 Консилиум.
11.10 "Шекспир. XX век".
11.55 Полонезы Г.Венявского.
12.10 Спортивные встречи.
12.35 Амаравелла.
13.30, 21.00 Новости культуры.
13.45 "Подруги". Худ. фильм.
15.25 Знаменитые замки Европы.
15.50 "А прошлое кажется сном..."
17.00 Про фото.
17.30 Новости.
17.35 "Судьба, судьбою, о судьбе".
18.45 Мультфильм.
19.00 Чудо-сказка.
19.15 Монологи о Рубене Симонове.
20.20 "Меняя шаг". Телевизионная версия авангардного балета.
21.20 "Вокзал мечты".
21.50 Фильм Д.-У.Гриффита "Юдифь из Ветулии".
21.55 Осел и соловей.

НТВ

7.00, 9.00, 11.00, 15.00 Сегодня.
7.10 Приключенческий фильм "Таинственный остров".
8.40 "Фитиль".
9.15 Комедия "Семь невест ефрейтора Збруева".
11.15 Большие деньги.
11.40 "Жизнь замечательных зверей".
12.10 Худ. фильм "Хроника пикирующего бомбардировщика".
13.35 "Русский век". Илья Резник.
14.05 "Арина".
15.30 Футбол. Чемпионат России. "Зенит" (Санкт-Петербург) — "Спартак" (Москва).
17.30 Итоги. Предисловие.

2 КАНАЛ

15.00 "Бедный Джон и Арника". Сказка.
16.10 Муз. антракт.
16.35 "Шестнадцатилетние".
17.00 "Поздравления".
18.00 Джойс Майер. "Жизнь в слове".
18.30 Мультфильмы.
19.00 "Белый попугай".
19.25 Док. фильм.
19.50 "Секретные материалы".
20.35 Мультфильм.
20.40 "Иллюзия убийства".
21.25 Высокая мода.
21.30 "Армагеддон". Фантастика.
23.20 Спортивная программа.

СУЧАСНЫ ЛЕТАПІС

Андрэй МЕЛЬНІКАЎ

ВАНДРОЎКА ЗА КРАТЫ

Працяг. Пачатак у №7 (48)

Субота і нядзеля на турме – «мёртвыя дні». Ні допытаў, ні дачак, ні вестак. Ранішняя праверка – па скарочанай праграме, бывае, з хаты не выводзяць, пасьля дакладу дзяжурнага і выбрасу ім смецьця проста зачыняюць дзьверы. У першую такую ранішнюю праверку я аддаю сваю «Скаргу на зьмяненьне меры прасячэньня» нейкаму лейтэнанту, які прыпёрся разам зь дзяжурнай шоблай.

Для мяне субота, 23-га, а 8-й раніцы – першае наведваньне гулачнага дворыка. Да дворыкаў ідзем (рукі за сьпінай) праз трэці паверх, уздоўж паўднёвага боку корпуса. Пад падлогай – цэх, дзе робяць труны, а тут – калідор з дзьвярыма ў дворыкі.

Гулачных дворыкаў сямнаццаць. Згодна з шыльдачкамі на іх абітых бляхай дзьвярах, яны – ад чатырнаццаці з паловай да сарака чатырох «квадратаў». Яны бэтонныя зьнізу, закратаваныя і накрытыя мэталёвай сеткай зьверху. Сьцены дворыкаў – пад чатыры метры ўвышыню Зьверху, паміж дворыкамі, пераходы, па якіх бадзяюцца пастухі-мянты і бегаюць іх сабакі. Ёсьць там і капітальная мянтоўская будка з радыё, дзе яны хаваюцца ад кепскага надвор'я ды рэжуцца ў карты.

На ўзроўні падлогі з дворыка ў дворык праходзяць трубкі лiйнёвай каналізацыі – добры сродак сувязі, на жаль, збольшага забіты смецьцем. З пэўных дворыкаў сьліў ідзе некуды пад калідор.

За першыя турэмныя выходныя пасьлядоўна прасьцірваю сваю вопратку, а затым рамантую яе з дапамогай іголкі й ніткі. Хата мае сьціральны парашок і досыць гаспадарчага мыла, а два пяціватавых падпалкоўнікавых кіпяцільніка хутка робяць ваду гарачай. Шыць даводзіцца маскіруючыся – хоць большасьць мянтоў лібэральна ставяцца да працэсу, іголку ўсёж могуць сканфіскаваць, што пазьней і здараецца на адным са шмонаў.

...Зноў – выезд на допыт. Турач паведамляе, што адвакат для мяне яшчэ ня знойдзены і прапаноўвае пагадзіцца на размову без адваката. Пасьля будзе сустрэча з жонкай, якая зараз у Гародні. Узважыўшы, на размову пагаджаюся. Запытваю, ці дайшла «Скарга». Турач ня ведае, але думае, што калі й не дайшла, то – дойдзе.

Пытаньні, у асноўным, тычацца біяграфіі, затым тэма набліжаецца да майго знаходжаньня ў памежным лесе. Паўтараю расповяд пра збор грыбоў. Падаецца, усё гладка. Ды велічэзны ляп ўсё-ткі раблю: кажу, што пайшоў у бок мяжы.

На далейшыя пытаньні адкажу толькі ў прысутнасьці свайго адваката, аб чым паведамляю сьледчаму. Турач прапаноўвае працягваць і настойвае на тлумачэньнях раптоўнага спыненьня дачы паказаньняў. І я раблю другі ляп: кажу, што часам бываюць правалы ў памяці.

Абодва ляпы адыгралі на карысьць сьледства. Першы, хаця і ўскосна, указаў на наўмыснасьць дзеяньня, другі, у далейшым, быў расцэнены, як спроба заблытаць КГБ і пазьбегнуць адказнасьці.

Наіўнасьць і пачуцьцё віны спрыяюць пагаршэньню вынікаў. Ня варта прызнаваць віну, нават часткова, прынамсі, пакуль яна не даказаная. Той, хто прызнаў віну – пэрспэктыўны для сьледчага, гэта ўжо амаль гатовы падсудны. Людзі, што «варацца» ў законах РБ, добра ведаюць: чыстасардэчнае прызнаньне паляпшае ўмовы і аблягчае пакараньне, але і падоўжае тэрмін. Прызнаўшы пасьля затрыманьня факт перасячэньня мяжы і свой рух у яе бок, я трапіў у адносны камфорт, але і пацьвердзіў справядлівасьць свайго знаходжаньня за кратамі. У далейшым я ўстаў на шлях «адмовы складу злачынства» і «супрацьдзеяньня ўсталяваньню ісьціны».

Пасьля падпісаньня пратаколу зь ляпамі, якія яшчэ ляпамі не ўсьведамляліся, Турач запрашае ў пакойчык маю жонку. Яна выглядае стомленай і знэрваванай. Першыя яе словы, зьвернутыя да мяне: «Ну ты і дурак!»

Адвакат, з жонкіных слоў, ужо знойдзены і заўтра мяне наведае. Прадуктовая і рэчавая дачкі перададзеныя на турму – хутка я іх атрымаю. У дачку пакладзены, апроч іншага, «сьвянцоныя яблыкі» – трэба, каб я з'еў іх, абавязкова сам (ведала б яна, колькі гэтае «абавязкова сам» потым будзе мне адбрыквацца).

Жонка тут, і я веру, што яна выканае неабходнае. Трэба ўзьнімаць СМІ. Трэба, каб усе мае прыхільнікі даведаліся. Толькі грамадзкі ўплыў здолее мяне вызваліць. Пакуль яго ня будзе – я звычайны зэк. Будуць трымаць, як звычайнага – да суда ня вызваляць.

«Сьніданка» скончаная. Ідучы да «сабачніка», бачу, што троху ўбаку стаяць: сваяк, аршанка Ларыса (што прыехала з маёю жонкаю), Дзіма Кісель – журналіст з «Пагоні». Радасна вітаюся. Яны адказваюць вітаньнем, але іх твары зусім ня радасныя.

Вяртаюся ў хату. На тумбачцы стаіць вячэра. Да гонару хаты трэба сказаць, што пайкі для тых, каго часова выдзернулі, яна пакідае ўвесь час, пры любых стасунках паміж жыхарамі, а такая салідарнасьць зусім не паўсюдная.

Да адваката вядуць наступным ранкам – праз унутраны дворык у спэцыяльны будынак – там усе кабінэты праслухоўваюцца. Таму наша размова з хітрым, як усе добрыя адвакаты, беларусам Уладзімерам Кісялевічам адбываецца ў немалой ступені жэстава і пісьмова. Кісялевіч – ці ня першы зь беларускамоўных адвакатаў пасьля распаду СССР. Абараняў тых лідчукоў, што пэўны час таму адбілі галаву помніку Праваднру. Не было б кратаў – наўрацьці пазнаёміўся б з гэтым чалавекам. А практычных ведаў ён даў няммала.

На судзе і я, і Кісялевіч, і Алег будзем казаць толькі па-беларуску.

...Калі лёс ставіць перад выбарам: быць подлым, мёртвым ці «апушчаным» – няцяжка здагадацца, на карысьць чаго робіцца выбар. Мне не прыйшлося выбіраць – справа «не сьвяціла зонай», «сьледак» на допытах быў карэктным, «адмова супрацоўніцтва са сьледствам і спроба ўвесьці яго ў зман» нэўтралізаваліся сваёю-ж ранейшаю гаварлівасьцю ды пазьнейшай гаварлівасьцю іншых.

А бальшыню сукамернікаў чакалі рэальныя тэрміны, для асобных не выключаўся і «вышак». Натуральна, пра магчымасьць свайго выбару лёсу яны думалі, і тут ужо асноўным рабілася не пытаньне «Што выбраць?», а – «У якой ступені»?

Пры ўсёй мярзотнасьці выбару, гэтыя людзі дапамагалі мне жыць за кратамі. Пры ўсёй мярзотнасьці становішча, нашы адносіны былі больш чалавечнымі, чым многія стасункі на волі.

Адразу па знаёмстве са мной Кісялевіч піша скаргу на зьмяненьне меры прасячэньня ў суд Ленінскага раёна. Мая скарга да адрасата так і не даходзіць. Але й тая, што даходзіць, прыносіць адмоўны, як і ў пераважнай большасьці зэкаўскіх скаргаў, вынік. Паперу падпісвае «жалезная лэдзі» – судзьдзя Ленінскага раёна Горадні Зоя Нікольская. Ды, са слоў адваката, рашэньне ўсёроўна прымаў «сьледак».

...Гарадзенская «Пагоня» ў кастрычніку ўзгадвае, што я ў турме. Артыкул, дзе Дзіма Кісель спасылаецца і на тэлефонную размову са сьледчым, чамусьці заўважна крыўдзіць Турача: «Я же не для прессы говорил».

Першай зь менскіх газэт пра маю пасадку паведамляе «ЛіМ». Пад рубрыкай «Чуткі». Затым – Зьміцер Бартосік у «Нашай Ніве». Жонцы не падабаюцца абодва артыкулы, і яна кажа нямала крыўдных слоў у іх адрас – непакоіцца, што гэта сапсуе справу. На маю думку, абсалютна дарэмна. Я ўдзячны, што нарэшце ўзгадалі, і будуць ведаць тыя, хто ня ведаў.

На чарговым допыце Кісялевіч паказвае мне «Свабоду» з артыкулам пра мяне. Здаецца, нешта зварухнулася. Калега Турача, сьледчы Шчур напярэдадні чуў мяне ў перадачы Надзі Кудрэйкі: «А вы, оказывается, известный человек!»

Калі выпускаюць апэратара ОРТ Завадзкага, праблісквае надзея: пачалося. Потым да нас прыносяць «ЗЮ» зь яго інтэрвію – ўся хата смяецца над «редкими кусочками сала в супе» й асабліва над: «после завтрака заключённые расходятся по камерам».

Напачатку кастрычніка праходжу псыхіятрычную экспэртызу. Вядуць у той-жа будынак, дзе сустракаюся з адвакатам. Чацьвера псыхіятраў у цывільным не адказваюць на вітаньне, не называюць сябе, але загружаюць пытаньнямі й пільна назіраюць. Вынікі экспэртызы чытаю пры азнаямленьні са справай.

Працяг у наступным нумары

Прапануем увазе чытачоў творчую працу вучня 11-й клясы гарадзкой СШ №33 Максыма Камарова, дзякуючы якой ён перамог у конкурсе «Вобраз роднага Магілёва», які праводзіў Музэй гісторыі Магілёва. «ТМ» палічыў патрэбным зьмясьціць гэты тэкст у нашай гістарычнай старонцы. Чытайце, вывучайце й ведайце гісторыю роднага гораду.

НАШ РОДНЫ КУТ

Мой любы горад

Я йшоў па бэтонных плітах дарожкі, абмінаючы і пераступаючы чарвякоў, якія пасьля дажджу выпаўзьлі з залітых вадою норак, і дзе іх чакала немінучая сьмерць пад падэшвамі чаравікоў. Была нядзеля, і людзі сьпяшаліся хто на базар, хто ў госьці. Я йшоў на прыпынак, каб паехаць да бацькі ў майстэрню. Да яго прыйдуць госьці з-за мяжы, і яны будуць доўга піць гарбату й размаўляць у прапахлым фарбай і цыгарэтным дымам невялікім пакойчыку, дзе сярод карцінаў, замалёвак і кніг літаральна няма дзе павярнуцца. Пасьля мы пойдзем па горадзе, і бацька будзе распавядаць гасьцям пра гісторыю Магілёва, паказваць яго знакамітыя мясьціны, краявіды.

...З перапоўненага аўтобуса мяне выпхнулі на плошчы Леніна. Я ня стаў зноў лямішча ў яго і вырашыў пайсьці пешкі. А што б я расказаў пра гісторыю горада гасьцям?

Вось плошча Леніна з будынкам Дома Саветаў, які пабудаваны ў канцы 30-х гадоў па адным з праектаў Дома ўраду ў Менску, калі сталіцай Беларусі хацелі зрабіць Магілёў. Насупраць – машынабудаўнічы інстытут – былы будынак КГБ, дзе ў падвалах была перасыльная турма «ворагаў народа». Праз гэтыя сутарэньні прайшлі тысячы людзей, каб пасьля апынуцца ў далёкай Сібіры ці на Калыме. А даўней – гэта Сенная плошча ці Базарная. Праспэкт Міру – гэта Лядзькоўская, Першамайская – Дняпроўскі праспэкт, а ў XVII-XVIII стст. – Вялікая Шклоўская. Дарэчы, усе вуліцы, якія вялі з горада, мелі назвы тых местаў, куды яны вялі. Лазарэнкі – Віленская, Чалюскінцаў – Быхаўская, Віцебскі праспэкт – Аршанская, Пушкіна – Нова-Чарнігаўская. З-за Дома Саветаў выглядаюць макоўкі царквы, якую аднавілі гадоў дзесяць таму. А дагэтуль гэта быў клюб завода «Строммашына».

Абмінаючы сустрэчных людзей, крочу па Першамайскай (Шклоўскай) у бок парку і Савецкай (Гандлёвай, а пазьней Губэрнатарскай) плошчы. Імчаць машыны, аўтобусы, тралейбусы, а мне ўяўляюцца фурманкі, вясковыя калёсы грымяць па бруку, грукоча ў бок вакзалу конка. У глыбіні скверу – мастацкі музэй, прыгожы будынак пачатку XX стагодзьдзя. Менавіта зь яго сховішчаў зьнік у чэрвені 1941 года славуты Крыж Еўфрасіньні Полацкай, наша сьвятыня. Зьлева – унівэрмаг, справа – дом культуры. Тут ставіць спэктаклі народнага тэатра заслужаны дзеяч культуры Беларусі Валяньцін Ермаловіч.

Нясуць мяне ногі па новых плітах тратуара наперад. Дом быту. Тут быў шклоўскі кірмаш – шумны й багаты, а цяпер, нібы мурашы, снуюць туды-сюды на ролікавых каньках дзеці. Справа школа №1, а раней гэта была жаночая гімназія. Уперадзе – гатэль «Дняпро». На гэтым месцы стаяў прыгожы Іосіфаўскі сабор, узарваны атэістамі-камуністамі ў 1938 г. Пабудаваны ён быў у гонар сустрэчы імпэратрыцы Кацярыны і аўстрыйскага імпэратара Іосіфа. Акурат такі-ж, толькі Кацярынаўскі сабор стаіць сёньня ў Вэне. Насупраць гатэлю захавалася арка тых часоў, а ў 20-я гады за ёю быў будынак драўлянага цырку, які пазьней згарэў і больш не аднаўляўся. А побач стаяў будынак манежу. Ад гатэлю да тэатру ідзе цэлы шэраг прыгожых будынкаў XIX ст. Налева пайшла вуліца, якая чамусьці носіць назву Карла Лібкнехта, а не як раней – Пажарная або Паштовая. І тут такія-ж старыя прыгожыя дамы. Нават і сёньня ня ўсе ведаюць, дзе стаіць Станіслаўскі касьцёл, хоць ужо шэсьць гадоў як ён зьяўляецца цэнтрам фэстывалю духоўнай музыкі «Магутны Божа». Сюды варта зайсьці, каб агледзець цудоўны адноўлены інтэр'ер. Сярод шматлікіх росьпісаў можна падзівіцца на панараму Магілёва XVIII ст. Круты спуск вуліцы Лазарэнкі вядзе за Дубравенку, на якой стаялі некалькі млыноў і дамбы-запруды ўтваралі дадатковыя перашкоджы пры захопе горада ворагамі. Цяпер гасьцей туды лепш ня весьці, бо рачулка – гэта брудная сьцёкавая канава.

Многа гадоў рамантуецца будынак тэатру, які летась адзначыў свае сто гадоў. Адразу за ім быў абарончы вал нагорнага пасаду. Тут стаяла ўязная Каралеўская брама з чорнага мармуру і з запачоным абразом.

Пачынаецца старажытны Магілёў XVI-XVIII стст. Там, дзе цяпер Музэй этнаграфіі, быў езуіцкі касьцёл. Калі прайсьці па сёньняшняй вуліцы Болдзіна да Ленінскай (Ветранай) і завярнуць у двор, мы заўважым рэшткі фарнага касьцёла пачатку XVII ст., першага мураванага храма ў горадзе. Крыху далей быў велічны Багаяўленскі сабор, дзе існавала брацкая друкарня. У ёй друкаваліся кнігі на беларускай, грэцкай, лацінскай і польскай мовах. У ёй Сьпірыдон Собаль выдаў у 1636 г. «Буквар языка славянскага». Тут працавалі майстры-гравёры, сярод якіх Хведар Ангілейка, Афанасі Пігарэвіч, бацька і сын Вашчанкі, а таксама дзесяткі мастакоў, самы вядомы зь якіх – Пётар Ясевіч, чый абраз «Нараджэньне маці божай» 1647 г. захоўваецца ў Менскім мастацкім музэі.

Мінаю спаскі падворак, іду праз неіснуючыя гандлёвыя рады, падыходжу да месца, дзе да 1957 г. стаяла Ратуша. Першае права на самакіраваньне Магілёў атрымаў у 1577 г. Другое, больш поўнае магдэбурскае права, у 1661 г. разам з новым гэрбам – пасьля паўстаньня гараджанаў супраць маскоўскага войска... Цяпер варта зайсьці ў парк імя пралетарскага пісьменьнікка Максыма Горкага, пастаяць і агледзець горад зьверху. Я на месцы драўлянага, але магутнага замка. Атынкаваны глінай і пабелены вапнай, ён меў велічны выгляд. Некалькі разоў гарэў пры абаронах: у 1581 г., калі пад яго мурамі стаяла маскоўскае войска, дзе быў нават казацкі атаман Ярмак Цімафеевіч; у XVII ст. пры захопе горада войскамі цара Аляксея Міхайлавіча. Канчаткова замак быў разбураны ў Паўночную вайну. 8 верасьня 1708 г. па загаду Пятра І горад з усіх бакоў быў падпалены й выгарэў ушчэнт, акрамя прадмесьця Лупалава таму, што вораг ня змог прабрацца праз раку, бо ўсе лодкі загадзя былі перагнаныя на левы бераг Дняпра. Вось яно – Лупалава – перад намі. Ужо новае, з шматлікімі двухпавярховымі дамамі, мастом праз раку, па якім гудзе няспынны паток машын. І дарога акурат праходзіць па мурах Троіцкай царквы. Ёсьць меркаваньне, што трэба тутака паставіць і асьвяціць крыж, бо дужа многа сутыкненьняў і аварыяў адбываецца менавіта на гэтым месцы. А там, далей, леваруч гатэлю «Турыст» была Пэтрапаўлаўская царква. За шатамі дрэў відаць купал старажытнай Мікольскай царквы,

бялюткі й прыгожы ў любую пару, узор магілёўскага барока.

Па мураваных прыступках зьбягаю ўніз. Наперадзе Быхаўскі кірмаш. За ім на пагорку дзьве Барысаглебскія царквы. Адна XVI ст, другая ў псэўдарускім стылі канца XIX-га. Зьлева была Казённая прыстань. За Дубравенкай – будынак аўтаўпраўленьня, які стаіць на мурах Ільінскай царквы. Успамінам аб ёй захаваліся толькі Ільінскія могілкі, што за інтэрнатам вучылішча швэйнікаў. Завадзкая вуліца звалася Папінскай. Яна віецца паўз раку, а праваруч – папінская гара, магілёўская Галгофа: месца, дзе каралі злачынцаў і здраднікаў.

Падымаюся на гару, яшчэ раз гляджу на горад. У бацькавай майстэрні на мальбэрце стаіць карціна, на якой вельмі прыгожая панарама старога Магілёва. Хутчэй туды! Там мяне чакае й кубак гарачай моцнай гарбаты.

Максым КАМАРОЎ

Пасажыру ў дарогу ці студэнту на сумную лекцыю

Працяг. Пачатак у «ТМ» №№ 4 і 10.

Гульня III. ГРОНКА

Гэтая гульня даволі простая і таму папулярная.

Гуляюць двое ці болей. Зь літараў выбранага слова (ці з выбранага набора 7-10 літараў) кожны складвае новыя словы па тых-жа, што і раней, патрабаваньнях: назоўнік у назоўным склоне адзіночнага ліку не памяншальнай формы і ня імя ўласнае. У каго болей слоў атрымаецца, той і выйграў.

Асобна абгаворваюцца некаторыя дэталі.

Напрыклад, як лічыць словы аднолькавага напісаньня, але рознага сэнсу, – адным словам ці некалькімі словамі. Можна, па дамоўленасьці, лічыць слова «бык» адным словам незалежна ад таго, што яно азначае, а можна двума («бык» як жывёла і «бык» як апора маста) – у вапошнім выпадку слова «бык» павінна быць запісана два разы.

Таксама дамаўляюцца наконт выкарыстаньня апострафа – можна выкарыстоўваць яго ў слове, калі ў выбраным наборы літараў яго няма ці нельга.

Яшчэ дэталь, якая патрабуе асобнай дамоўленасьці – права выкарыстаньня новых словаў, якіх пакуль няма ў слоўніках (да прыкладу, слова «фура»).

Прыклад. Выбрана слова **«аксаміт».** Сярод яго літараў дзьве літары ***а***. Гэта азначае, што ў кожным складзеным слове можа быць ня больш чым па адной літары ***і, к, м, с, т***, а літар ***а*** можа быць дзьве. Магчымы пачатак гульні: ас, аса, кас***а***, ***к***аса (тут розныя націскі, таму словы бясспрэчна розныя; у такіх выпадках націскі трэба пазначаць), маса, кіт, міска, скіт, сак, камса, смак, такса, самка, каста, маска, мастак, саміт (новае для нас слова, – выкарыстаньне такіх словаў, як пазначана вышэй, загадзя абгаворваецца; спрэчкі выкліча і слова «міт», таму правапіс – наркомаўка ці тарашкевіца – таксама вызначаецца загадзя) і г.д.

Прыемных вам хвілінак за гульнёй!

М. БУЛАВАЦКІ, былы студэнт

ШЧЫРАЯ ГАВОРКА

На войска мы зусім не падобныя

Размова з салдатам атрымалася нечакана. Раптоўная сустрэча, раптоўная гутарка. Але падалося, што ў сумбуры нашай размовы быў нейкі патаемны сэнс. Такое-ж і яно, беларускае войска, сумбурнае, неўсталяванае. Яно заблукала паміж жахлівым савецкім мінулым і недасягальнымі пэрспэктывамі сьветлае будучыні. Тым цікавей паслухаць салдата адной з магілёўскіх вайсковых частак.

Першы дзень нагадаў турму

Першыя дні ў войску я ўзгадваю як дні, праведзеныя ў канцлягэры... Уся абстаноўка была надта жорсткая. Мы з аднаго жыцьця патрапілі ў нейкае іншае. Узгадваю, як дзесьці а 2-й гадзіне ночы нас пачалі будзіць нашыя сэржанты. Начны час – гэта іхны час. Яны казалі нам у тую ноч, што мы павінны прайсьці армейскую школу, бо гэта школа «настаяшчых мужчын». Ня ведаю чаму, але такімі мы павінны былі стаць, для пачатку пагаліўшыся налыса. Паўночы ў нас пайшло менавіта на гэтую цырульную працэдуру.

Каранцін ад вайсковай заразы

Тры тыдні мы правялі ў так званым каранціне. Гэтыя тыдні былі самымі лёгкімі. Начальства вельмі строга сачыла за тым, каб з намі ня тое што не размаўлялі, а каб да нас нават не падыходзілі. Ратавалі ад «дрэнных сустрэчаў». Але сваю справу рабілі нашыя сэржанты. Калі яны заставаліся з намі адны, пачыналася самае запамінальнае... Напрыклад, прабежкі. Каб толькі бегчы, то й ня так цяжка. А нас-жа прымушалі і паўзьці, і аджымацца, і скакаць, і ісьці на руках... І калі нехта не выконваў сэржанцкага загаду, то, як гаворыцца, атрымоўваў сваё. Паводле іх, ён станавіўся «косарам» – гэта ад слова «касіць», што значыць бегчы ад працы.

У каранціне мы ўсё-ж раз пораз размаўлялі з «пастаронькімі» сэржантамі. І яны нам так і казалі: «Пачакайце, прыйдзеце, тады і даведаецеся, што такое войска!». Ну а потым салдаты ранейшых прызываў адразу пачалі даводзіць нам, што такія тэмы, як чалавечыя правы, не для маладых. Правы ёсьць толькі ў іх. Гэта ў прынцыпе і ёсьць сутнасьцю славутай «дзедаўшчыны».

Адзеньне нам давалі так. Зірнуў капцёршчык, навідавок вызначыў, які памер і кінуў табе салдацкую вопратку. А ўжо памыліўся ён ці не, мы зьведвалі гэта на сабе. Таму нярэдкасьць, калі малады салдат доўгі час носіць форму не па росьце.

«Дзяды» у 20 гадоў

«Дзяды» ня робяць нічога – гэта аксыёма сёньняшняга армейскага жыцьця. А мы павінны былі рабіць усё. Мыць, падмятаць, шкабліць, дзяжураваць, адстойваць уночы на славутай тумбачцы, падшываць варатнічкі, мыць і прасаваць, выносіць сьмецьце і г. д.

Маладых любяць ганяць за чымсьці: за цыгарэтамі, за паперай, за прадуктамі, за грашыма... Нікога не цікавіць, дзе гэта ёсьць і як гэта можна дастаць. Цікавіць вынік. І калі ты не прынёс загаданага, цябе могуць і пабіць.

У войску ўся дысцыпліна трымаецца на «дзядах». Гэта гучыць смешна, але гэта праўда. А выглядае так: афіцэр загадвае, што трэба зрабіць гэта і гэта. Загад нібыта адрасаваны канкрэтнаму салдату. Але тое ня мае ніякага значэньня. Сапраўды вызначаць, каму што рабіць, будзе «дзед». І паспрабуй ня выканаць загад! «Дзед» яшчэ неаднойчы жорстка нагадае цябе: ты ніжэйшы, ты горшы, ты павінен толькі падпарадкоўвацца. Афіцэры ўсё ведаюць, але многія зь іх самі зацікаўленыя ў падобным становішчы. І ў нечым нават спрыяюць таму, каб усё гэта працягвалася.

«Дзядоўскія» прыколы

Дзяды любяць «прыкалывацца». Напрыклад, яны любяць, каб маладыя ім распавядалі казку. Казка пра тое, што хутка «дзембель», што яго чакае прыгожая дзяўчына, што жыцьцё будзе сытым. А яшчэ малады павінен пасьля казкі прасьпяваць песьню і хутка й ўпэўнена адказаць, колькі засталося дзён да загаду міністра абароны, «дзембельнага загаду».

Яшчэ адзін прыкол – «музыкальны лось». Гэта вось што: сьпяваецца песьня «Вдруг как в сказке скрипнула дверь...», пасьля чаго дзед б'е маладога ў лоб і атрымлівае з гэтага найвялікшае задавальненьне. А яшчэ ёсьць тое, што называюць «ваджэньнем». Салдата прымушаюць поўзаць пад ложкамі і выдаваць гукі, падобныя на ўрчаньне матора.

Асаблівасьці нашага войска

Калі я йшоў у войска, я думаў, што служба абернецца для мяне, так бы мовіць, школай мужчынскага выхаваньня. Аднак уласны цяперашні досьвед цалкам разьбілі мае ружовыя надзеі. Прызываюць у войска ўсіх, і часьцяка прыходзяць хворыя. І служаць хворыя. Напрыклад, я ведаю выпадак гэтага году. З Магілёву прызвалі хлопца з падвышаным ціскам. Усё, што тут яму прапанавалі – паляжаць у санчастцы. А потым зноў прыйдзе «служыць». Я ведаю, што каб камісавацца, хлопцу трэба знайсьці патрэбных людзей і пэўную, ладную суму грошай. Малады салдат сьпіць мала.

У яго шмат працы. Працы на «дзядоў». Праўда, ёсьць адна «палёгка». Калі салдат здолее аджацца ад полу 50 разоў, ён можа пайсьці спаць. Я – моцны, аджымаўся. Таму часьцей спаў.

Я не адчуваю сябе абаронцам Радзімы. Пачнем з таго, што палова маіх аднаслужнікаў гатовыя прадаць баявую зброю, каб толькі з'явіўся падыходзячы момант. Выпадкаў такіх, праўда, ня ведаю. А вось размоваў на гэтую тэму хапае. Любімая спрэчка пра тое, колькі і дзе можа каштаваць аўтамат Калашнікава.

Я б не хацеў сябе параўноўваць з амэрыканскім вайскоўцам. Праўда, мы бачылі іх толькі ў кіно, альбо пра іх чыталі. Аднак і з гэтага можна зрабіць такое меркаваньне, што нам не хапае матэрыяльнага забесьпячэньня, нам не хапае культуры ўзаемаадносінаў. У іх людзі сьвядома служаць сваёй краіне, а нашае войска падаўляе нас. У нашага войска няма чалавечага твару. Нават у афіцэраў ёсьць страх перад магчымай вайной. Баяцца сваёй непадрыхтаванасьці, сваёй беднасьці... Я чуў размову двух старэйшых афіцэраў якраз на гэты тэмат. І яны лічаць, што сродкаў, каб ваяваць, у нас ня хопіць. Праўда, навошта і з кім ваяваць – гэта не абмяркоўвалася.

У вайсковым асяродзі не абмяркоўваецца і жыцьцё краіны. Калі толькі салдат ня знойдзе надзейнага аднадумца і сябру, ён ня будзе разважаць «пра палітыку». У войску звычайная тэрміналёгія надта нагадвае турэмную. «На волі», «калі вызвалюся», «які тэрмін служыш»... Ёсьць людзі, якія амаль за ўсю службу не выходзілі ў горад. Для іх умовы яшчэ больш набліжаныя да зоны. Толькі за тое, што калісьці салдат кінуў на зямлю цыгарэтку, ён пазбаўляецца магчымасьці пабачыць родны дом!

Апошняе слова

Я не адчуваю сябе годным чалавекам. Усё ў войску накіраванае на тое, каб зьнішчыць чалавечую годнасьць. Я асабіста ўжо прыняў рашэньне: пачнецца мой другі год службы, я «дзедам» ня буду, нікога прыніжаць не зьбіраюся. Мне гавораць, што і гэта няпроста. Але мяне не цікавіць, як астатнія пастаўяцца да такой маёй пазыцыі. Мяркую вытрываць.

Запісаў Сымон ГЛАЗШТЭЙН

МАСТАЦКАЯ ГАСЬЦЁЎНЯ «ТМ»

Усход – справа тонкая. І прыгожая

Да канца красавіка ў магілёўскім музэі імя Масьленікава (сквэр Міронава) дэманструецца выстава твораў кітайскага народнага мастацтва. Мініятурная скульптура, работы на шаўку, жывапіс, разьба па дрэву – увесь знакаміты «усходні набор» ужо прывабіў нямала магілёўцаў.

У большасьці прэзэнтаваныя творы старажытных дзеячоў кітайскае культуры, мастацкія стылі якіх адрозьніваюцца ў адпаведнасьці з асноўным характарам той альбо іншай кітайскай дынастыі. Дзьве зь іх, найбольш знакамітыя Тан і Цынь, даволі поўна выяўленыя ў творах з выкарыстаньнем найперш мэталу, керамікі, дрэва.

Кожны твор, аўтарскі альбо «ананімны» зьдзіўляе і прываблівае сваёю ўсходняй прыгажосьцю, непаўторнасьцю, нейкай асаблівай эстэтычнасьцю. Гэта поўнасьцю адносіцца і да такой, здаецца, функцыянальнай галіны кітайскага мастацтва як фарфор. Ад яго сапраўды немагчыма адвесьці вачэй. Здаецца, што ён валодае нават схаваным гукам: дакранесься – запяе!

Тэхніку кітайскае разьбы прэзэнтавалі вырабы з чорнага дрэва ды ядлоўцу. Статуэткі, характэрныя для гэтае краіны, былі выробленыя ўжо ў наш час. Але нельга сказаць, што яны нечым адрозьніваюцца ад старажытных. Справа тут не ў мэханічным, фармальным капіраваньні лепшых узораў. Сучасныя майстры Кітая ня здрадзілі сваім продкам у тэхніцы выкананьня, разуменьні эстэтыцы, адчуваньні сваёй адметнай філязофіі. Гэта ўражвае найперш, бо мы, эўрапейцы, усё больш звыкаемся з падобнасьцю ўсіх і ўсяго, аднастайнасьцю быта, стандартнасьцю. А тут кожная пасудзіна – фарфоравая альбо шкляная – мае свой вытанчаны мастацкі твар, які да таго-ж пераносіць цябе ў нейкія гістарычныя ці пабытовыя сюжэты мінуўшчыны.

Жывапісныя творы надаюць усходняй выставе своеасаблівую афарбаванасьць і адначасова рухавасьць. Здаецца, усе гэтыя, зьмешчаныя на палотнах коні, птушкі, дзікія зьвяры зараз крануцца зь месца, настолькі яны грацыёзныя, дынамічныя – нібы жывыя.

Асобная тэма – папяровыя скруткі імпэратарскіх указаў і загадаў, адметнага кітайскага пісьма. Некаторым з гэтых твораў больш за 100 гадоў, а здаецца, што яны цяпер выробленыя, яшчэ дыхаюць жывой фарбай.

Выстава багатая таксама на фотаздымкі аб жыцьці і краявідах сёньняшняга Кітая. Вялікага фармату, яны даюць магчымасьць угледзецца ў сюжэты, не натужваючы зрок, не вышукваючы ледзь прыкметныя дэталі. Глядач сам знаходзіцца нібы ў цэнтры такога здымка.

...Красавік падарыў магілёўцам рэдкую і прыемную магчымасьць пабываць там, куды патрапіць іншым шляхам ня так проста, – на сапраўдным, натуральным Усходзе. Не абмініце сустрэчы з гэтай скарбніцай старажытнага і вечнага мастацтва.

Дзяніс НОВІКАЎ

Рэдактар Генадзь СУДНІК

Тыднёвік Магілёўскі

Аналітычна-інфармацыйная газэта, заснаваная Магілёўскай гарадзкой асацыяцыяй «КОЛА СЯБРОЎ».

Зарэгістраваная ў Дзяржкамітэце РБ па друку за № 831.

Газэта выходзіць штосераду.

АДРАС РЭДАКЦЫІ: 212030, г. Магілёў, вул. Першамайская, 6-22.

Тэлефон: 31-04-15, Тэл./факс: 22-97-82, E-mail: krug@user.unibel.by

Газэта надрукаваная афсэтным спосабам у Магілёўскай абласной друкарні імя Я.Свярдлова. Замова 15. Наклад 500 асобнікаў.